Ніва

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 7 (468) | ГОД X | 14 ЛЮТАГА 1965 г. | ЦАНА 60 гр.

МІЛЬЕНЫ ДОБРАЙ ВОЛІ

1000 школ амаль пабудавана ўжо ў краіне за добраахвотныя складчыны грамадства. Беластоцкае ваяводства за 6 год сабрала 197 мільёнаў 600 тысяч злотых. Гэта мільёны нашай добрай (і свядомай) волі. У мінулым годзе Беласточчына дала 32 мільёны 653 тысячы злотых і перакрочыла план на амаль 2 мільёны. Тры першыя месцы злавілі паветы: Голдап, Элк і Аўгустаў. Нявыканалі плану таксама тры паветы: Гайнаўка, Сямяцічы і Саколка.

У маштабе ўсяго ваяводства плану не выканалі гаспадары і спулдзельчасць. Найгорш і адны і другія зноў выпалі ў паветах: Гайнаўскім, Сакольскім, Сямяціцкім (вл)

АЛЯКСЕЙ ЗАРЫЦКІ

СКАРБЫ

Мова,
Наша пявучая мова,
Ты — уладарка нявызнаных скарбаў.
Мае ў сабе твае кожнае слова
Столькі значэнняў, гучанняў і фарбаў.
Іншае слова напоўнена плёскам
Хвалі дняпроўскай.
Іншае слова такое,
Што рэха ляснoe
Ў яго глыбінях затоена.
Есць і як мёд залатое, густое,
На травах яно духмяных настоена.

Ціха гучаць у мове маёй
Словы пяшчотныя,
Словы крынічныя.
Росныя.
Чуюцца ў ёй
І грымотныя,
Зычныя.
Водгулле бітваў у іх
Разлягаецца грознае.

А бывае — заззяе неспадзявана
Новаю зоркаю слова-абнова.
Колькі ў табе нявызнаных скарбаў схавана

Мова наша,
Пявучая мова.

Дарога з Беластока ў Гарадок амаль увесь час праз лес. Лес тут прыгожы, асабліва зімою.
Фота: Паўлючук

БЕЛАСТОЧЧЫНА Ў ЛЮСТЭРКУ

Прэзідыум ВРН зацвердзіў праграму развіцця жывёлагадоўлі на працягу пяці бліжэйшых гадоў. Праграма дае пяршынства для гадоўлі малочна-мяснога быдла, не абмяжоўваючы, зразумела, далейшага развіцця свінагадоўлі.

Усё яшчэ ў нас на Беласточчыне колькі гаспадароў, столькі пярэстых парод кароў. Спрыяе гэта, праўда, пастухам і гаспадарам распазнаваць, якая красуля да каго належыць, але карысць з гэтага невялікая. Таму штораз шырэй спецыялісты ад жывёлагадоўлі праводзяць у сялянскіх хлявах ацэнку прыдатнасці каровак. У бягучым годзе плануецца ацаніць 22 тысячы кароў. Гэта нямнога, бо пад ацэнку «падпадзе» толькі кожная дваццатая красуля. Не хапае спецыялістаў.

З перыяду барацьбы з сухотамі ў кароў застаўся не вельмі слаўны вопыт. Сяляне віталі ветэрынараў у сябе на панадворку, як злое ліха. Можна спадзявацца, што гэтае ж самае паўторыцца цяпер, калі з'яўяцца яны ацаніць сялянскую худзіну. Зноў дамарослыя «філосафы» і «варажбіты» надумоўваюць цэлыя копы найбольш няпраўдападобных легенд і бязглуздзіц. А справа прадумана сапраўды па-гаспадарску. Вядома, што лепш трымаць адну карову, ад якой кожны дзень можна надаіць 15—20 літраў малака, чымсьці дзве або тры, якія ледзь дадуць па 5—7 літраў.

На тэрыторыі Беласточчыны — дапускаецца да гадоўлі толькі і выключна быдла чырвонай польскай пароды. Для гэтай пароды ўлады даюць пяршынства.

Каб захаваць чысціню пароды, інтэнсіўна развіваецца ўсіх краінах, дзе жывёлагадоўля пастаўлена на высокім узроўні, амаль выключна прымяняецца штучнае апладненне. Каб развеяць сумненні, якія найчасцей узнікаюць з несвядомасці хлебаробаў, ва ўсіх вёсках, дзе толькі праводзіцца штучнае апладненне кароў, плануецца наладзіць курсы прысвечаныя гэтым пытанням. Апрача таго будзе адкрыта аднагадовая школа для вывучэння праблем гадоўлі і штучнага апладнення жывёліны.

Пашпар для кароў

штучнае апладненне кароў, а для быкоў, якія яшчэ застаюцца ў сялян, гаспадар абавязкова мусіць мець радаслоўную кніжку. Бугаёў невядомага паходжання проста нельга трымаць.

Сярод сялян усё яшчэ шмат недаверлівасці адносна штучнага апладнення кароў, альбо, як кажуць спецыялісты — інсемінацыі. Можна хіба толькі яшчэ раз паўтарыць, што ва

Можна спяваць самыя прыгожыя гімны ў гонар гэтай пакорлівай жывёлы, але яна будзе нам многа больш удзячна, калі пабудуем для яе выгодны кароўнік. ВРН забавязвае будаўнічыя прадпрыемствы пашырыць прадукцыю гатовых жалезабетонных элементаў для пабудовы кароўнікаў і другіх гаспадарскіх будынкаў.

(Працяг на стар. 4)

ДАЎГАВЕЧНАСЦЬ СТАРЫХ ФОРМ

Кажуць, што народнае мастацтва не мае свайго аўтара, што аўтарам яго з'яўляецца ўвесь народ. Гэта значыць, што не вядома, хто выдумаў акрэслены ўзор дывана, каму першаму прыйшла ў галаву такая ці іншая вышыўка, не вядома нават, хто паставіў каплічку ля дарогі і павымалёўваў паразвешваныя ў ёй іконы, выражаючы на свой спосаб свае пачуцці. Не вядома — не толькі таму, што народныя мастакі — людзі скромныя, не ведалі гэтай славы, якою цешацца сённяшнія аўтары, але і таму, што да стварэння новых мастацкіх вартасцей чуўся паклікáным кожны жыхар традыцыйнай вёскі. Кожная жанчына была на свой спосаб мастачкай, кожная чулася паклікáнай да таго, каб да вядомага ёй узору дадаць нешта ад сябе, палепшыць, удасканаліць, ці проста выказаць у ім свой уласны настрой, сваё адчуванне прыгажосці. Меркай гэтага ўкладу мералася і ранга чалавека ў вясковай грамадскасці з-пад паўстагоддзя. У даўнейшай вёсцы працавітасць і знаходлівасць жанчыны цанілася больш за ўсё, а працавітасць — гэта горбы рознакаляровых дываноў, ручнікоў і кашуляў.

Зараз жанчыны многіх весак Гайнаўшчыны і Бельшчыны ткуць не менш, чым іх бабкі і прабабкі, ткуць днямі і начамі, памагаюць ім у гэтым іх мужы і дзеці, ткуць адно і тое ж самае паводле ўстаноўленых спецыялістамі ад народнага мастацтва ўзораў, ткуць не таму, што хочуць паказаць, якія яны здольныя і працавітыя, што ім падабаецца іх палатно, але таму, што патрэбныя ім грошы. І ніхто з сялян сёння

(Працяг на стар. 4)

ДЭ ГОЛЬ застаецца рэалістам

Канцлер ФРГ Эрхард быў госцем прэзідэнта Францыі дэ Голя. Хоць размовы вяліся ў строгай таямніцы, у друк трапілі весткі, што Эрхард моцна нагаварваў дэ Голя падтрымаць бонскую канцэпцыю ў справе «аб'яднання» Германіі і зрабіць з бонскага рэвізіянісцкага ўступнага праекта ўмову для змяншэння напружання ў Еўропе. З аптымістычнага заяўлення канцлера ФРГ пасля прыезду ў Бон вынікала, што гэтыя размовы зліквідавалі супярэчнасці паміж Заходняй Германіяй і Францыяй. Гэта значыць, што і ў справе «аб'яднання» наступіла збліжэнне, як гэтага хацеў урад з Бон.

Прайшло 10 дзён і аказалася, што вялікія надзеі Эрхарда не апраўдаліся. Дэ Голь развеяў іх у час нядаўняй прэс - канферэнцыі. Прэс-канферэнцыя была для бонскага ўрада моцным ударам, які яшчэ мацней адчуўся і таму, што іменна ў гэты дзень Эрхард святкаваў 68 гадавіну з дня нараджэння. Сенсацыйны друк выкарыстаў гэтае супадзенне на розныя колкія каментарыі і загалоўкі. Калі я ўспамінаю аб колкасцях, дык толькі для таго, каб падкрэсліць, наколькі рэалізм дэ Голя падабаецца простым французам і грамадзянам іншых заходніх краін.

Звернемся да канкрэтных фактаў. Дэ Голь вельмі рэдка згаджаецца на прэс-канферэнцыі. Гэта яшчэ больш падкрэслівае іх значэнне. Апошняя прэс-канферэнцыя была тым больш значнай, што дэ Голь не зрабіў на пачатку ніякага заяўлення, як рабіў гэта раней, але адразу адказваў на пытанні журналістаў. Адказы былі вельмі шчырыя, без дыпламатычнай вуалі. Дэ Голь пачаў ад прыпамінання гісторыі нямецкага экспасіянізму за апошнія дзесяцігоддзі, калі еўрапейская зямля гарэла пад ботамі юнкерскіх ваяк. Экскурсія ў мінулае паслужыла яму для пацвярджэння небяспекі, — што добра разумеюць народы Усходняй і Заходняй Еўропы, — якую нясуць ім імперыялістычныя сілы ФРГ. Прэзідэнт Францыі проста сказаў, што рост гаспадарчай, ваеннай і палітычнай магутнасці «часта выклікае падазрэнні і непакой».

У такіх умовах дэ Голь прызнаў неадваротныя факты, наступіўшыя адразу пасля вайны, як элемент стабілізацыі міру ў Еўропе. Дэ Голь назваў пазітыўнай з'явай факт «змушэння пераможаных падпарадкавацца, прызнаць неадваротным фактам аддзяленне ранейшай Усходняй Прусіі, Слёнска... канец аншлюса Аўстрыі і пратэктарату над Чэхаславакіяй, падзел Германіі на зоны і статут Берліна». У сваім рэалізме дэ Голь пайшоў яшчэ далей, у будучыню, што асабліва непрыемна для бонскага ўрада. Прэзідэнт Францыі выходзіць з рэалістычнай прадпасылкі аб існаванні двух нямецкіх дзяржаў, нягледзячы на тое, што яму не падабаюцца існуючыя ў ГДР адносіны. Але іменна таму яго рэалізм яшчэ большы. Ён бачыць аб'яднанне Германіі не як пачатак змяншэння напружання ў Еўропе, а як вынік узросту даверу, які павінна стварыць ФРГ, прызначаючы, напрыклад, сапраўды існуючыя вакол сябе ўмовы.

Доўгі працэс аб'яднання, па думцы дэ Голя, можа быць толькі вынікам «паразумення і аб'яднанага дзеяння народаў, якія заўсёды былі, ёсць і будуць непасрэдна зацікаўлены лёсамі іх нямецкага суседа, г. зн. народаў Еўропы».

У адным толькі мы не можам згадзіцца з прэзідэнтам Францыі. Ён прыпісвае сацыялістычным краінам падтрымліванне «халоднай вайны» нібы пад маркай небяспекі адраджэння заходнегерманскага мілітарызму. Гэта неапраўданы і нелагічны закід. Бо іменна ж сацыялістычныя краіны высоўваюць найбольш канкрэтныя прапановы ў справах германскай праблемы і агульнай бяспекі ў Еўропе. Не ўлічваючы гэтай дробязі, усе іншыя ўвагі дэ Голя на канферэнцыі, як аб Германіі, так і аб ААН ці заходнееўрапейска-амерыканскіх адносінах, трэба прызнаць, былі пакіраваны розумам і рэалізмам, былі дастойны галавы дзяржавы, якому блізкія сэрцу справы мірнай будучыні свету.

І няма чаго пераймацца, што бонскія палітыкі з-пад знаку рэвізіянізму і рэваншызму маюць іншую думку аб гэтым.

УЛ. ЛАЗІНСКІ

З ДУМКАЙ АБ ГАДАВОЙ ДЗЕЙНАСЦІ

У апошнім пасяджэнні прэзідыума Галоўнага Праўлення Беларускага грамадска - культурнага таварыства ўзялі ўдзел члены рэвізійнай камісіі ГП Піліп Кізевіч і Янка Грэсь, інструктары ГП, старшыня Сакольскага аддзела — Віталі Чыжэўскі і сакратар Сямяціцкага аддзела — Сяргей Крэйза.

Галоўнымі справамі пасяджэння былі: справаздача з дзейнасці БГКТ у 1964 годзе і план дзейнасці БГКТ на 1965 год.

Са справаздачным дакладам выступіў сакратар ГП Уладзімір Юзвюк. Выступленні прысутных паказалі, што наша таварыства, усе яго аддзелы свядомыя сваіх заданняў, што беларуская арганізацыя значна ўзмоцнілася арганізацыйна, што аўтарытэт яе і ранга сярод насельніцтва значна ўзрасла, што культурна - асветная дзейнасць у 1964 годзе вялася значна лепш і эфекты яе непараўнальна большыя ад мінулых год.

Праўда, ёсць таксама і сур'ёзныя недахопы. Да іх перш за ўсё залічыць трэба павольны рост колькасці членаў і вялікае адставанне ў аплачванні членскіх складчын.

Сярод аддзелаў выдзяляецца ў працы Сямяціцкі, а адставаў у мінулым годзе аддзел у Беластоку, у якім за справаздачны перыяд змянілася 3-ох інструктараў і старшыня. У Саколцы і Бельску значна шырэй разгарнулі сваю дзейнасць гарадскія гурткі, якія ў мінулых гадах слаба працавалі. У Варшаўскім аддзеле палепшылася аплачванне членскіх складчын. Дрэнна толькі тое, што заняпала лекцыйная дзейнасць.

Пашыранае пасяджэнне прэзідыума ГП дакладна абмеркавала план працы на 1965 год. Бягучы год нясе з сабою дзве вялікія кампаніі, а менавіта: 1) выбары ў сейм і ў рады нарадовыя, 2) 40-годдзе заснавання Беларускай работніцка - сялянскай Грамады. Наша арганізацыя шырока разгорне ў гэтым часе прапагандавую работу. Вялікую ролю ў гэтым будуць спаўняць лектары БГКТ і гутаркі па радыёвузлах. Прадбачана сарганізаваць 160 урачыстых пасяджэнняў з дакладам аб Грамадзе спалучаных са спатканнямі з грамадаўцамі і з мастацкай часткай. Кожны аддзел арганізуе фестын пад знакам 40-годдзя Грамады. У «Ніве» будуць друкавацца ўспаміны грамадаўцаў. Эстрада «Лявоніха» дасць для насельніцтва ў бягучым годзе больш як 200 канцэртаў. Будзем далей збіраць экспанаты матэрыяльнай культуры да беларускага музея. Усе аддзелы арганізуюць дэкламатарскія конкурсы беларускага слова, конкурс на беларускую песню і іншыя конкурсы. Як штогод, так і ў бягучым годзе будуць праводзіцца элімінацыі самадзейных мастацкіх калектываў. Запланавана таксама сарганізаваць на некалькі дзён курсы для прадстаўнікоў паасобных гурткоў, якія дапамогуць лепш працаваць у сваім асяроддзі.

Вось некаторыя з асноўных дзялянак нашай дзейнасці ў бягучым годзе.

Успомненае пасяджэнне займалася таксама арганізацыйна - кадравымі справамі. Найважнейшая з іх — гэта недахоп штатных працаўнікоў у ГП. Ужо даўжэйшы час у ГП няма двух кіраўнікоў: арганізацыйнага і культурна - асветнага. Гэта мае адмоўны ўплыў на аператыўную працу БГКТ.

КАБ ТОЛЬКІ ВЫКАНАЦЬ

Апошняе пасяджэнне праўлення гарадскога аддзела ў Беластоку зацвердзіла план працы на 1965 год і выпрацавала заданні на І квартал бягучага года. Запланавана перад кожным фільмам арганізаваць гутаркі на розныя тэмы. У кожную сераду аддзел будзе арганізаваць усялякія спатканні. Праўленне аддзела пастанавіла склікаць гарадскую канферэнцыю на 30 сакавіка. Падрабязна аб гадавым плане гарадскога аддзела ў Беластоку раскажам чытачам у наступным нумары.

М. Х.

ДЛЯ АШЧАДНЫХ І СТОЙКІХ

12 x 5 x 50 = 3500

Што за дзіўныя вылічэнні? Калі памножыць гэтыя лікі звычайна, як усіх нас вучылі ў пачатковай школе, атрымаецца роўны вынік: 3000. **Чаму тады тут 3500?** Бо гэта сапраўды не зусім звычайнае множанне. **Так множаць у ПКО. Трэба толькі на спецыяльную кніжку класці кожны месяц па 50 злотых.** Лёгка аблічыць, што пасля пяці гадоў такога сістэматычнага адкладвання пяцідзесяці залатовак назбіраецца 3000 злотых, а ПКО далажыць табе ў падарунку яшчэ паўтысячы злотых прэміі. Калі вытрымаеш далей і праз наступныя 5 год будзеш класці штомесяц па 50 злотых, ашчаднасці твае разам з прэміяй ПКО ўзрастуць да 8 250 злотых. **Пасля 20-ці год сістэматычнага адкладвання пяцідзесяці залатовак прэмія ПКО і ўласныя ашчаднасці амаль зраўняюцца: уласныя ашчаднасці — 12.000 злотых, прэмія ПКО — 11.450 злотых.**

Гэтая форма ашчаднасці яшчэ не паспела закараніцца сярод насельніцтва. Ашчадную кніжку, прэміяваную кожны 5 год, можна залажыць толькі ў ПКО асабіста, або высылаючы па пошце грошы, патрабуючы карэспандэнцыйна, каб ПКО выпісала падобную кніжку на ваша прозвішча.

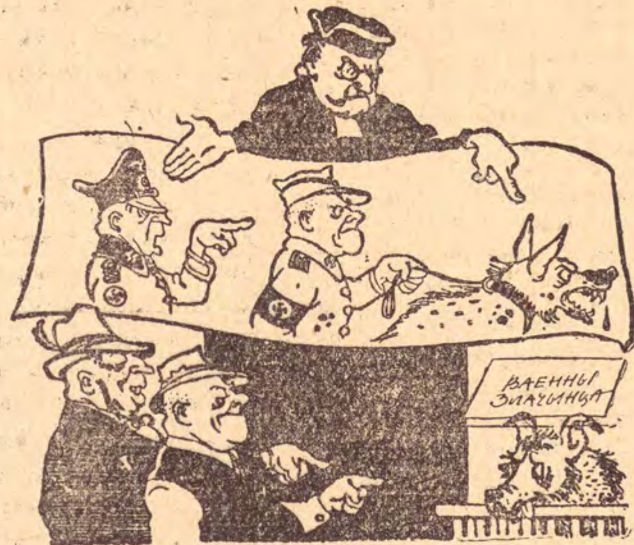
Можна, зразумела, класці штомесяц і па 100 злотых, і па 200 злотых. У першым выпадку пасля 10-ці год разам з прэміяй ПКО назбіраецца ў вас 16.500 злотых, у другім выпадку 33.000 зл. Пасля 20-ці год, калі адкладалі штомесяц 100 зл., уласныя ашчаднасці — 24.000 зл. і прэмія ПКО — 22.900 зл., разам назбіраецца вам 46.900 зл; калі клалі па 200 злотых, ПКО ахвяруе вам скромна 45.800 зл. прэміі, а вашыя ашчаднасці разам складуць суму 93.800 злотых.

Ашчадныя кніжкі ПКО прэміяваныя кожны пяты год асабліва вялікую выгоду ствараюць для тых прадбачлівых бацькоў, якія неяк талкова хочуць забяспечыць першыя, заўсёды цяжкія, гады самастойнасці сваіх дзяцей. Усе, хто працуе ў дзяржаўных ці спулдзельчых установах, атрымоўваюць на кожнае дзіцё так званы сямейны дадатак. **Хопіць штомесяц гэтыя грошы пакласці на ашчадную кніжку, а пасля 20-ці год, калі сын захоча жаніцца ці дачка выходзіць замуж, у іх будзе ўласны капітал, скажам, на пакупку спулдзельчай кватэры.**

Калі ўжо гаворым пра ашчаднасць і пра ашчадных, варта ведаць, што ў Беластоцкім ваяводстве ёсць зараз амаль 300 тысяч уласнікаў кніжак ПКО. Здавалася б многа, але цешыцца, на жаль, няма чым. Толькі кожны чацвёрты жыхар ваяводства сістэматычна аддае свае ашчаднасці ў ПКО, а найменш пераканання да гэтай установы маюць сяляне. **А шкада, бо вось ПКО як належнасць па прычыне апрацэнтавання за мінулы год ужо дапісала да ашчадных кніжак сваіх кліентаў 13 мільёнаў злотых і яшчэ на дапісанне чакае 18 мільёнаў. Гэта прэмія для стойкіх.**

В.Р.

ПРАВАСУДДЗЕ ПА-БОНСКУ

Пракурор-абвінаваўца: — Следствам устаноўлена, што зверскія забойствы ў канцэнтрацыйным лагеры сапраўды мелі месца і оберштурмфюрэр Грубке, сёння наш паважаны дэпутат, сапраўды даваў загады аб гэтым. Але сам асабіста ён забойстваў не ўчыняў. Невінаваты ў іх і ўнтэр Пупке, сёння наш паважаны грамадзянін, які толькі нацкоўваў сабак на зняволеных па загаду оберштурмфюрэра. Ва ўсім, такім чынам, вінаваты сабака, які і павінен панесці пакаранне па ўсёй строгасці закону!

БЕЛЬШЧЫНА ДУХАМ НА ПАРОЗЕ

Грунт для дзейнасці ППР у Бельскім павеце (тут будзе гутарка ўвесь час аб даўнейшым Бельскім павеце, да яго падзелу) быў падрыхтаваны ў час міжваенны, калі КПЗБ праводзіла тут сваю вялікую рэвалюцыйную работу. Тэрыторыя Бельскага павета была насычана духам рэвалюцыі, мела выпрабаваных людзей, прайшоўшых школу ў Картуз-Бярозе.

Да будучых даследчыкаў належыць адказ на пытанне, чаму ў час акупацыі на Бельшчыне не дзейнічала канспірацыйная ППР. У кожным выпадку — супраціўленне прыняло тут іншыя і як жа моцныя формы — шырокі партызанскі рух і антыфашысцкія камітэты.

Даўнейшыя дзеячы КПЗБ былі тымі першымі, хто пасля вызвалення Бельска 30 ліпеня 1944 года падняла і рэалізавалі ідэю ППР.

На іншых тэрыторыях краіны ў час акупацыі існавалі канспірацыйныя Гмінныя рады, на Бельшчыне не было іх, таму першым заданнем народнай улады былі арганізацыйныя справы.

Гісторыя ўзнікнення арганізаванай ППР коратка выглядае так. У жніўні 1944 года ўтварыўся Акруговы Камітэт ППР у Беластоку, які даверыў тав. Васілю Васілюку арганізаванне Павятовага Камітэта ў Бельску. Тав. Васілюк — былы дзеяч КПЗБ адразу навязаў кантакт з тымі першымі: Мікалаем і Яфімам Парфенюкамі, Тамашам Грабаром, Антонам Нікановічам, Якубам Базылюком, Міхалам Пракапчуком, Міхалам Джэвецкім, які быў упаўнамочаным ПКВН да арганізавання адміністрацыйнай улады на Бельшчыне.

Першы неафіцыйны сход адбыўся на кватэры Мікалая Парфенюка, а 5 лістапада 1944 года на другім сходзе быў створаны Павятовы Камітэт ППР. І-шым сакратаром выбралі Васіля Васілюка, ІІ-ім — Мікалая Парфенюка.

Для пацверджання сказанага, што Бельскі павет меў адпаведны грунт і людзей, якіх патрабавала народная ўлада, дадам, што ячэйкі ППР на Бельшчыне арганізаваліся самачынна яшчэ да ўтварэння Павятовага Камітэта. Іменна ў самым Бельску, Цеханоўцу, Гайнаўцы, Макаўцы так было. У снежні ўтвараецца ячэйка ППР у Кляшчэлях, Якуб Базылюк тады ж арганізуе ячэйку ў вёсцы Залешаны і г.д. і г.д. Пачатак, цяжкі пачатак, быў зроблены.

Вёска Мышковічы знаходзіцца ў цэнтры калгаса «Рассвет» у Магілёўскай вобласці. Змянілася вёска, пахарашэла. Пабудавана тут дамы з усімі выгодамі.

У бягучым годзе беларускія фабрыкі і заводы выпусцяць 120 тысяч матацыклаў, 425 тысяч мужчынскіх веласіпедаў, 678 тысяч радыёпрыёмнікаў, радыёл і тэлевізараў, 60 тысяч хатніх халадзільнікаў.

■ Ноччу і днём ідзе напружаная праца на Рэчыцкім месцанараджэнні нафты, ва ўсходнім Палессі. Адбываецца праверка нафтаносных пакладаў. Дасягнута глыбіні 2.740 метраў. Хто ведае, магчыма, для Беларусі пашчаслівіцца мець сваю вялікую нафту.

■ Ніколі не гасне полымя газавых гарэлак у шклаварных печах завода ў Гомелі. Добры разгон з першых дзён новага года ўзяў калектыў гэтага буйнага прадпрыемства Беларусі. За пяць дзён работы ў новым годзе выпушчана каля 10 тысяч квадратовых метраў шкла звыш устаноўленага плана. Гомельскія шклавары ідуць у ліку перадавых.

■ У Ваўкавыску пабудавана трохпавярховы будынак пошты. Гэта добры падарунак мястэчку. Тут ёсць прасторныя памяшканні для сартавання газет, пісьмаў, зала для адпачынку.

■ Трэці год працуе Універсітэт педагагічных ведаў пры Чэрыкаўскай сярэдняй школе. Раз у месяц перад яго слухачамі выступаюць з лекцыямі і дакладамі настаўнікі, лекары, дзеячы культуры і мастацтва, працаўнікі ад-

міністрацыйных органаў. Цікавыя былі выступленні пісьменнікаў Міколы Ткачова, Пятра Шасцерыкава, Аляксея Пысіна, мастака Аркадзя Кандрусевіча. На занятку Універсітэта нярэдка прыходзіць па дзвесце асоб.

■ Ансамбль дудароў Дома культуры ў Капылі выступаў ва ўсіх гаспадарках раёна, выязджаў у Слуцк, Мінск. Усюды іх сардэчна віталі. Выдатным выканаўчым майстэрствам вызначаюцца аматары — Іван Касабуцкі, Аляксандр Янушка, Тамара Вайтовіч, Ніна Яўсюк. Цяпер ансамбль дудароў рыхтуецца да дэкады народнай творчасці Беларусі.

■ **Квінтэт Ляхавіцкіх дзядоў.** Удзельнікам гэтага не зусім звычайнага квінтэта разам больш трохсот гадоў. Святы, вяселлі, вечары ў клубе не абыходзяцца без дзядоў, без іх музыкі. Самаму старому музыканту Раману Прыбышчуку 75 гадоў, а самаму малодшаму — Мікалаю Лукашэвічу — пяцьдзесят шэсць. Дзяды не ведаюць стомы, хай толькі не стамляюцца слухачы. Яны іграюць «Ляхавіцкую польку», «Ляхавіцкую кадрылю», полькі, кадрылі, вальсы названыя ў гонар многіх суседніх вёсак. Больш ста мелодый ведаюць гэтыя сівабародыя музыкі. Нядаўна выступілі яны ў канцэртнай зале Брэста. Знаўцы лічаць, што чакае іх цікавая кар'ера самародных музыкаў.

■ У вёсцы Лаша на Гродзеншчыне, дзе нарадзіўся і правёў свае дзіцячыя гады Яфім Карскі, заснавальнік беларускай філалагічнай навукі, ёсць школа названая яго імем. У гэтай школе заснавана сціплы музей, у якім перахоўваюцца рэдкія фатаграфіі, дакументы, кнігі вучонага, яго асабістыя рэчы і запісаныя ўспаміны аб ім. (С.Я.)

НАША АКЦЫЯ

КНІЖКІ ДЛЯ ДОМА КУЛЬТУРЫ ІМЯ КАСТУСЯ КАЛІНОЎСКАГА Ў ГАРАДКУ

Падарунак **Яна Гжэся** з Беластока:

S. Bielajew — „Przygody Samuela Pinglea"; E. Junga — „Krążownik „Aurora": K. Justa — „Z bagna i kamieni"; A Rut'ko — „Szczęśliwa gwiazda": „Dziennik Samuela Pepysa" — wybór, przekład i przepisy M. Dąbrowskiej I i II tom

Падарунак **Фр. Пяткевіча** з Крынак, Сакольскі павет:

Я. Маўр — «Выбраныя творы»; М. Танк — «Выбраныя творы»; К. Чорны — «Збор твораў» том I і II; J. Stachowski — „Poezje"; L. Szenwald — „Pisma wybrane".

Ад рэдакцыі: прыпамінаем, што кніжкі для Дома культуры імя Кастуся Каліноўскага ў Гарадку трэба дасылаць на адрас нашай рэдакцыі: Białystok, ul. Wesołowskiego 1, Redakcja „Niwa".

З АПАВЯДАННЯЎ СТАРОГА САБАКІ ТАРЗАНА

ОЙ ТЫ, ДОЛЯ МАЯ

ЮРКА ГЕНІЮШ

Цяжка, сябры, нашаму брату. Ніхто нас, сабак, не разумее. Вы, людзі, усё толькі нейкай спажывы, карысці шукаеце. Самім вам шчасця няма, а на шчасце другіх пасягаеце. Ой, раззлаваўся я сёння. Яшчэ цяпер зубы чэшуцца. Расудзіце самі. Ляжу я сабе пасля снедання каля буды. На сонейку грэюся. Час ад часу цап — і блаху злаўлю (на азатокс спалягайся, а сам не пазяхай). Характвом прыроды захапляюся. А трэба вам ведаць, што прыгажэйшага кутка, чым мой гародчык, які цягнецца рознакаляровай істужкай уздоўж усяго панадворка, ва ўсім наваколлі не знойдзеш. Якіх толькі няма ў ім кветак. Густыя кусты вяргінь: белых, жоўтых, аранжавых, чырвоных. Сярод іх сям там задзіраюць носікі ганарыстыя лілії. Побач калыхаюцца цудоўныя званочкі на каласах гладыёлусаў. Маняць чмялёў какетлівыя ружы. На высокіх сцяблах згусткамі крыві запекліся мальвы. Званец раззяўляе ляпу на працавітых пчолак. І ўсё гэта нашпігавана мо' кусочкамі сала, пахучым табачком. Прысыпана мо' макам, мацейкаю. А дзе яшчэ засталася якая-небудзь свабодная шчылінка, туды пнецца непаседа — духмяны гарошак. Адным словам мара. Не прамяняў бы я, сябры, гэтага харáства на ўсе каўбасы, якія гаспадыня нарробіць з нашага парсюка «перчыка». Я ганаруся сваім агародчыкам і сцерагу яго. Вы думаеце, што гэта лёгка? Трэба зорка сачыць, каб куры не залезлі. Праганяць верабʼёў. Два разы ў дзень ваяваць з суседскімі каровамі. Лавіць за хвост ката «Мурзу» (дзеля прынцыпу, бо шкоды ён не робіць). «Апекавацца» нашым суседам. О! Сябры. З нашым суседам трэба асцярожна. Тут патрэбны дыпламатычны падыход. Наш сусед — гэта ў раёне «фігура». Яго нельга вось так сабе лап-цап і за ляжку. Ідзе ён сабе, бывае, уздоўж плоту, а я спакойненька побач з ім. Раптам, быццам няхочучы, яго рука пачынае цягнуцца куды не трэба. Вы думаеце, я загаўкаю? О не, сябры. Толькі сабака ўмее быць сапраўдным дыпламатам. Я забягаю ўперад, шчыру ўсе зубы, як на рэкламе зубной пасты, і пазіраю на яго так, быццам мяне пару дзён не кармілі. (Гэта мне не цяжка прыходзіцца, бо ён даволі сыты). Калі і гэта не памагае, я пачынаю аблізвацца. І ведаеце? Ён адразу находзіць сваім рукам месца і паважна крочыць далей. Бачыце, колькі работы?

І вось, заходзіць сёння на панадворак нейкі валацуга. Каб на яго ўсе мае блохі пералезлі. Каб ён у зайца перамяніўся і папаўся мне ў зубы. Заходзіць і пачынае марочыць галаву маёй гаспадыні. «Ці не шкада вам, — кажа, — Пятроўна на гэтакім куску зямлі нейкае зелле разводзіць?» Гэта ён пра мае кветкі. «Ці не лепш вам было б, — кажа, — бульбу тут пасадзіць? Добрых пару мяхоў для парсюка накапалі б». Мне быццам бы хто хвост прышчыміў. Вось, думаю, зусім як суседскі Бобік, якому тое самае задраць ножку пад кустом крапівы, што над пахучай ружай. А ён ізноў сваё пачынае. «Дурным трэба быць, каб гэтакі агарод пад кветкамі марнаваць» — кажа. Тут мне ўся дыпламатыя з галавы выветрыла. Няхай ёю каты займаюцца. Што? — падумаў я. Гэткай прыгажосці дзеля нейкай бульбы выракацца? Буду бараніць яе да апошняга зуба. І кінуўся я ў атаку.

Гэты бой я, сябры, выйграў. Нават трафей — кусок нагавіцы — у мяне ў зубах застаўся. Баюся, аднак, каб больш гэтакіх «разумных» не знайшлося. Усім дурням я сам, сябры, на жаль, не дам рады.

Вррр-гаў, гаў, гаў.

НЕСПАКОЙНАЯ РОЎНАСЦІ

Вялікім заданнем Павятовага Камітэта было пашырэнне дзейнасці і радоў Партыі. І ўжо на І-ую канферэнцыю ў Беластоку на пачатку снежня 1944 года Бельск прыйшоў з найбагацейшым плёнам: 17 ячэяк і 212 членаў (усіх у ваяводстве было 646 членаў). У снежні пасля канферэнцыі ў Бельскую ППР уступіла новых 115 членаў і паўстала новых 41 ячэяк.

Найбольш дынамічна развівалася праца ў гмінах: Нараў, Гайнаўка, Кляшчэлі, Орля. У гэтых гмінах на пачатку 1945 года былі арганізаваны першыя Гмінныя Камітэты, якія ў далейшым так вялікую ролю адыгралі ў барацьбе з бандамі.

Актывізацыя дзейнасці Партыі змабілізавала рэакцыйнае падполле. Пачынаюцца пажары, злачынствы. Гараць вёскі: Залешаны, Вулька Выганоўская, Шпакі, Вышкі. Гінуць людзі — баявыя, верныя свабодзе.

Перад Бельскай ППР устае новае заданне — ліквідацыя банд. Паўстае ОРМО. Адказным за яго арганізацыю па заданню Павятовага Камітэта быў Ежы Кошэль. Члены ППР сталіся першымі членамі ОРМО.

Ужо ў лістападзе 1946 года армоўцаў было 670 чалавек (палова ўсіх армоўцаў ваяводства) 70% складалі члены ППР і ЗВМ. Перад народам стаялі: рэферэндум і выбары ў Сейм. Колькі працы, колькі сіл трэба было! А вынік быў такі, што Дэмакратычны лагер атрымаў 91% галасоў у рэферэндуме, а таксама выйграў выбары ў Сейм. Сітуацыя была ў руках сіл прагрэсу.

Банды, аднак, не здаваліся, хоць выйшла амністыя, якая даравала віну ўсім, хто добраахвотна аддасць аружжа органам бяспекі. Дробныя групы яшчэ скрываліся і не здаваліся, але кроў і адвага найлепшых сыноў краіны прынесла радасны плён. На парозе стаяла новая эпоха ў гісторыі краіны — эпоха роўнасці і спакойнай працы.

★

І прайшло 20 год ад тых часоў. Нарадзіліся новыя людзі, выраслі новыя хаты. Магілы простых герояў наперамен пакрывае белы снег, або зялёная трава — яшчэ адзін доказ, што жыццё не стаіць на месцы. Толькі памяць захоўвае ўспамін аб тых, хто заўчасу адышоў. І памяць прыпамінае, што над магіламі іх і цяпер можа паплысці саромлівая сляза. Гэта добра.

На падставе даклада Ст. Корбута з навуковай сесіі ў Бельску апрацавала
ВЕРА ЛЕЎЧУК

(Працяг са стар. 1)

ДАЎГАВЕЧНАСЦЬ СТАРЫХ ФОРМ

ў гэтым рамястве нічога не выдумоўвае, не перадумоўвае, не папраўляе і не ўдасканальвае. Навошта. Усё прадумана спецыялістамі. Іншых выдумак ЦПЛіА не прыме. Ці гэты промысел варта называць народным мастацтвам? Магчыма. Аб назве спрачацца не будзем.

*

У вёсцы Канюкі, Бельскага павета, жыве малады таленавіты мастак — Уладзімір Наумюк.

Будучы малым дзіцём застаўся ён круглай сіратою, і рос у надзвычай цяжкіх умовах. Сапраўдны талент не загінуў, аднак, у навале жыццёвых клопатаў і турбот. Наумюк умее сваім долатцам вычараваць з сухога пянька цуды цудныя: і страшныя звяры, змеі, людзі, і цэлыя сцэны. Найчасцей, аднак, Наумюк з сухіх калодак вычароўвае постаці, якія (можа крыху нязручна) называюцца Хрыстус фрасаблівы. Як гэта рабіць навучылі Наумюка дакладна спецыялісты ад народнага мастацтва і Наумюк вычароўвае «Хрыстусаў фрасаблівых» серыйна па 100 зл. штука, бо патрабуюць іх ад нашых народных мастакоў аж у далёкай Канадзе. Дэвізы!

А сваім парадкам, дзіўная гэта сёння постаць: народны мастак.

*

Недзе ў цэнтральнай Польшчы здарыўся такі факт. Жыў сабе стары, таленавіты народны мастак - скульптар. Высякаў і «свёнткі» і не-«свёнткі», укладаючы ў іх усю сілу сваіх пачуццяў. Даведаліся аб ім улады ад культуры, прыехалі, падзіваваліся, забралі з сабою некалькі шэдэўраў дзядулі, а праз нейкі час прыслалі мастаку грашовую ўзнагароду. Даведаўшыся за што атрымаў грошы, мастак парубаў увесь багаты запас свае творчасці.

*

Найбольш вядомае ва ўсёй краіне т. зв. «Закапянскае мастацтва». Нават у нашых вясковых хатах штораз часцей можна ўбачыць гуральскія «ляскі», розныя скрыначкі, сундучкі, люстэрка з мноствам зыгзагаў і закрутасаў і з кароткім: «Закопанэ 1962».

А польскі пісьменнік Уладзіслаў Оркан раскаханы ў народнай гуральскай культуры акрэсліў усё гэта дзвюма словамі: «крымінальная шміра», ды раздумваў над тым, як спыніць гэты буйны росквіт «народнай творчасці». Бедны Оркан, ён не ведаў, што такое дэвізы, ці хаця б звычайныя нашыя залатоўкі.

*

У магазінах ЦПЛіА чаго толькі хочаш: глiняныя збаночкі, саламяныя каробачкі, драўляныя ложачкі, пасажныя сундукі ў мініятуры і г.д. Людзі прыходзяць, купляюць гэтыя «цацкі» і нясуць у сцены сваіх сучасных памяшканняў. Можа бачаць у гэтым аўтэнтычную прыгажосць, можа хочуць пазбегнуць шаблоннасці, якая ўсімі шчылінамі ўціскаецца ў нашае жыццё, а можа проста — такая цяпер мода. У кожным выпадку старыя формы народнага мастацтва перажываюць свой рэнесанс. Але толькі формы. Іх грамадскі змест, мэты, для якіх паклікаецца іх да жыцця — зусім іншыя ад тых, для якіх паклікалася іх у часы сапраўднага росквіту народнага мастацтва.

УЛ. ПАЎЛЮЧУК

СЕЛЬСКАЯ ГАСПАДАРКА БЕЗ ТАЯМНІЦ

ЗІМОВАЯ РАБОТА

Зіма — невясёлы час для сельскай гаспадаркі. Вядома, у полі пуста. І не толькі гэта. Марозы часта бываюць ворагамі азімых. Нельга ж забыць, што часам даводзіцца заворваць некалькі тысяч гектараў рапаку. У тым выпадку іменна мароз і шкоднікі найбольшыя яго ворагі. Бо звычайна рапак дае добрыя ўраджаі, і вядома, добры даход.

Зіма — гэта небяспечны час не толькі для плантатараў рапаку. Нярэдка зіма псуе і азіміну. Марозныя зімы нішчаць сады асабліва тыя, што адпаведна не былі падрыхтаваны да марозаў.

Хочам сёння вам параіць, як забяспечыцца перад дрэнным уздзеяннем зімы на рапак і сады. Асабліва важная справа — ахоўванне садоў. Цяпер у нашым ваяводстве ёсць каля 2,6 мільёнаў пладовых дрэў. На кожнага жыхара прыпадае па 2,4 пладовых дрэўцаў. Сады пераважна малыя. Гэта значна пагаршае ўмовы іх догляду і аховы. Існуе 21 тысяча садоў плошчай менш 0,5 га і толькі 78 — больш 3 га.

Найбольшы і адзін з найбольш таварных садоў знаходзіцца ў ПГР-ы Каменны Двор, Бельскага павета.

Садам пагражаюць дзве небяспекі — грызуны і нізкія тэмпературы (асабліва шкодзіць вялікая розніца паміж дзённымі і начнымі тэмпературамі).

Для барацьбы з грызунамі карыстаемся адстрашаючымі мяшанкамі. Адну з іх можна зрабіць так: гатуем 1,6 кг мыла ў 3 літрах вады. Асобна размешваем 250 гр нафталіна і 100 гр тэрпентыны. Уліваем гэтую мяшанку ў 2 літры вады, дадаючы яшчэ 200 гр ядальнага алею і 50 гр сіняга камяня (мядзянага купарсаса). Усю гэтую сумесь уліваем да распушчанага ў вадзе мыла. Гэтага раствора хопіць, каб памаляваць каля 300 дрэў.

Яшчэ большае значэнне мае ахова пладавых дрэў ад марозу. Мароз асабліва небяспечны пад канец зімы. У дзень тэмпература ўзрастае і абуджае дрэвы. Па дрэвах пачынаюць рухацца сокі. Ноччу яшчэ трымаецца моцны мароз і дрэвы замярзаюць. Найлепшы спосаб аховы дрэў — пабелка. Цяперашні час — гэта ўжо «апошні званок», каб правесці пабелку ствалоў. У сакавіку пабелка ўжо не дае ніякіх вынікаў, папросту непатрэбна — сэнс пабелкі заключаецца ў тым, каб падаць дрэву белы колер, які адбівае сонечныя праменні і дрэва так моцна не награваецца. Гэта спрыяе таму, што змяншаецца розніца дзённых і начных тэмператур.

Зімовыя работы ў полі — гэта ахова засеваў ад марозу. Калі снегу мала, дык пры моцным марозе раптам і збожжа вымярзаюць. Калі ж снегу вельмі многа, расліны «душацца» ад таго, што няма доступу свежага паветра. Таму раім раскідаць тоўстыя слаі снегу, разбіваць лядзяную корку лёгкімі кольчатымі валамі, а ваду ў час таяння снегу спускаць па равах.

Як бачым, і зімой знойдзецца трохі працы ў полі. Што ж, калі хочаш мець вялікі даход, нельга сядзець склаўшы рукі.

Інж. М. Сухажэбрскі

МЕСЯЦ ЛЮТЫ І... ВАЎКІ

За апошнія дзесяць гадоў забіта на Беласточчыне 697 ваўкоў. Напрыклад, у гадах 1955—57 адстрэлена аж 336 штук гэтага драпежніка. У мінулым годзе застрэлена ўсяго 21 штуку. Гэта сведчыць аб тым, што ваўкоў у нас штораз менш.

У лютым ваўкі пачынаюць хадзіць чародамі за ваўчыцамі. Забеганыя, галодныя яны робяцца асабліва агрэсіўнымі, небяспечнымі для людзей, малых дзяцей, хаця воўк, наогул, рэдка кідаецца на чалавека.

Для лепшай барацьбы з ваўкамі ёсць устаноўленыя спецыяльныя ўзнагароды за знішчэнне адной штукі. І так той, хто выпадкова заб'е ваўка (са стрэльбы ці віламі) атрымоўвае 1.000 злотых узнагароды. А паляўнічы або ляснік, які заб'е ваўка ў час спецыяльнага палявання атрымоўвае 1 200 злотых узнагароды. Гаспадар, які выследзіць воўчы след, яго логава і паведаміць аб ім лесніка для арганізацыі аблавы атрымоўвае 500 злотых узнагароды.

Двух лясных рабочых, Пякарскі і Дзяндзюк, выследзілі воўчае гняздо і выбралі з яго дзевяць ваўчкоў. Атрымалі за гэта дзевяць тысяч злотых узнагароды. Падобным чынам пашчаслівілася лесніку Стэфану Федзька, які выбраў пяць ваўчкоў і атрымаў за гэта пяць тысяч злотых узнагароды.

Удзень воўк адпачывае. Ён ахвотна залазіць у густыя маладнякі, імшары або ў густа зараслы хмызняк, нават пасярод поля. Любіць часамі шпацыраваць паскрай гасцінца. Злоўленае звяр'ё не заўсёды з'ядае, часта толькі душыць і пакідае.

Пад вёскі падыходзяць, пераважна, маладыя ваўкі. Стары воўк рэдка вылазіць з лесу, рэдка займаецца рабункамі авечак у гаспадарскіх хлявах. Многа душыць сарнаў, мяса якіх у вялікай цане — 1 кг. жывой вагі плаціцца ад 30 да 40 злотых.

З усяго вышэй сказанага вынікае, што воўк уяўляе сабою не толькі небяспеку чалавечаму жыццю, але, перад усім, чыніць значныя шкоды ў сельскай і лясной гаспадарцы. Леснікі і надляснiцтвы не заўсёды ведаюць аб з'яўленні ваўкоў у ваколіцы. Трэба ім дапамагчы ў гэтай «воўчай вайне». Дапамагчы можа кожны гаспадар.

(С.Я.)

Паштоўка з Голдапі: Лыжны трамплін. **Фота: Аляксей Казёл.**

(Працяг са стар. 1)

ПРАСТОР ДЛЯ КАРОЎ

Апошнім фактарам, якога нельга аддзяліць ад глыбока прадуманай праграмы развіцця жывёлагадоўлі, з'яўляецца скуп малака. Ён астаткова вызначае рэнтоўнасць усяго мерапрыемства. У сялян, якія вядуць жывёлагадоўлю больш - менш на сярэднім узроўні, даход з малака сягае паўтары-дзвюх тысяч злотых у месяц. Гэта ўжо шматзначная падтрымка для гаспадаркі. Многія вёскі, аднак, пакуль што не маюць проста дзе прадаваць свайго малака. Праграма прадбачвае пашырэнне сеткі пунктаў скупу малака так, каб да 1970 года ні адна вёска не засталася за яе межамі.

Бачым тады, што ствараецца сапраўды шырокі прастор для развіцця сялянскіх красуль.

В. Рудчык

ПРАФЕСІЯ:

Хаця гаспадары ў Пашкоўшчыне цвердзяць, што каб быць гаспадаром, не трэба вучыцца, але іх ніхто не слухае на Бельшчыне. Усе, хто мае час, вучацца на двухгадовых сельскагаспадарчых курсах, якія сарганізавана ў шасцідзесяці вёсках павета.

У бягучым годзе ўпершыню заняткі на ўсіх курсах адбываюцца ў адзін дамоўлены дзень — у аўторак. Кожны тыдзень, у аўторак, сотні гаспадароў у бельскіх вёсках слухаюць лекцыі спецыялістаў, аграномаў.

— Добрая прывычка!

Прытым, павятовыя ўлады маюць аблегчанае заданне з арганізацыяй праверкі курсаў. Тут трэба пахваліць Лізу Верацёнка з Павятовага Аддзела асветы. Яна асабліва многа прыкладае намаганняў, каб курсы адбываліся правільна і з карысцю для іх слухачоў. Рэгулярна праводзіць візітацыі.

Здараюцца выпадкі, калі выкладчык курса праводзіць заняткі з гаспадарамі нудна, нецікава. Напрыклад, на курсе ў вёсцы Аўгустова выкладчык Аляксей Ляшэўскі замест сваімі словамі і даступна растлумачыць тэму, проста сеў за стол і чытаў тэксты з кніжкі. Вядома, на такой лекцыі людзі драмалі і не вельмі разумелі, што там чытае з фаховай кніжкі іх выкладчык. Такі нядбайны яго падыход да лекцыі тым больш дзіўны, што сам ён з'яўляецца працаўніком павятовага аддзела сельскай гаспадаркі ў Бельску...

Некаторыя грамадскія рады надта клапатліва адносяцца да справы належнай арганізацыі курсаў. Грамадская рада ў Страблі паклапацілася аб тое, каб забяспечыць месцы, закупіла дошкі і дапільнавала выканання адпаведных лавак. У памяшканнях, дзе адбываюцца лекцыі, цёпла, чыста і відна. А грамадскія рады ў Нурцы і Боцьках нават павысылалі гаспадарам наказы хадзіць на курсы... Ясная рэч, наказы тут нічога не памаглі б, калі б гаспадароў не цікавіла асвета, навука. У суседнім Сабятыне гаспадары прыходзілі на курс праз тры аўторкі і вельмі былі злосныя, што не могуць дачакацца выкладчыка. Потым высвятлілася, выкладчык не прыязджаў таму, што якраз быў святочны перапынак ва ўсіх курсах ад 15 снежня да 12 студзеня. Аб гэтым перапынку не па-

ПОДЗВІГ

апавяданне з часоў вайны

Невялічкі атрад асцярожна прабіраўся між алешніку і лазняку. Зусім блізка мільгалі агні вадакачкі, крычалі паравозы на станцыі Палонка.

— Ну і завёў жа ты нас! — бурчаў Лукіч. — У самае логава...

— Немцы тут менш за ўсё нас чакаюць. І ахова слабая, — весела адказаў маладзенькі кулямётчык Косця.

Каб трапіць на чыгуначнае палатно, трэба было перайсці дарогу, якая ішла ад станцыі да вадакачкі. Вадакачка стаяла на ўзгорку, і з яе зручна было паліваць свінцовым дажджом увесь алешнік.

Партызаны асцярожна выбраліся на дарогу і адзін за адным хутка нырнулі ў гушчар. Стараючыся не шастаць, годлем, пачалі прабірацца да чыгункі.

— Чыгунка, — прашаптаў Лукіч. Перад партызанамі ўзнік насып, на ім паблісквалі і хісталіся агеньчыкі — хадзілі вартавыя. Станцыя была адтуль недалёка, і вартавыя не вельмі стараліся аглядаць рэйкі.

Косця з Лукічом хутка ўзабраліся на насып. Косця выкапаў пад рэйкай ямку і заклаў зарад, а Лукіч асцярожна разматаў шнур, спусціўся з адхону і залёг у кустах. За ім скаціўся і Косця. Другая група заклала зарады і таксама залягла ў кустах.

Праз нейкі час Косця прыслухаўся і шапнуў Лукічу:

—Паравоз штурхае вагоны з пяском.

— Калі «пясочніца» ідзе, то і цягнік хутка будзе, — адказаў Лукіч.

«Пясочніца» прагрукатала міма, і зноў стала ціха. Толькі час ад часу чулася страляніна.

— Немцы патроны марнуюць, — прабурчаў партызан, які ляжаў за невялікім пяньком.

— Смерць сваю чуюць, — адказаў Лукіч.

«А добра, — аддаўся марам Косця. — Пасля вайны я скончу інстытут, буду аднаўляць гарады і вёскі, каб наша Радзіма на злосць ворагам стала яшчэ лепшай, каб яны глядзелі на нашы квітнеючыя гарады і вёскі, на багатыя нівы, на новыя магутныя заводы і фабрыкі, на нашых гераічных людзей, якія змаглі ўсё гэта ўзняць з руін, і каб дайшло да іх розуму, што нас не пакарыць.
— І ён да болі сціснуў у руках шнур.

У гэты момант цішыню разарваў гудок паравоза, а праз некалькі хвілін на рэйкі ўпаў прамень пражэктара.

Гул нарастаў і нарастаў. І вось пярэднія вагоны з пяском пранесліся над мінай. Косця штосілы пацягнуў шнур. Два магутныя выбухі скаланулі паветра, слупы агню падняліся ўгору. Зарыва азарыла неба. Атрад быў ужо далекавата ад чыгункі, калі над галавамі засвісталі кулі: гэта ўдарылі кулямёты з вадакачкі і станцыі.

— Хутчэй, хутчэй! — падганяў Лукіч, але паблізу ўжо трашчалі матацыклы. Галасы ворагаў чуліся ўсё бліжэй.

— Адыходзьце. Я прыкрыю вас! — крыкнуў Косця і залёг за кулямёт. Адшпіліў ад пояса гранаты, паклаў каля сябе.

З кустоў выскачыў цыбаты немец. Косця сустрэў яго куляй. Фашыст узмахнуў рукамі і ўпаў на спіну. Астатнія, што з'явіліся пасля, залеглі. Затрашчалі аўтаматы. Косця заўважыў, што некалькі немцаў хутка паўзуць цераз балота, размахнуўся і шпурнуў у іх бок гранату. Рашуча загаварыў яго кулямёт. Але ненадоўга; хутка скончыліся патроны.

Немцы акружылі партызана і пайшлі на яго.

— Жывым не возьмеце! — крыкнуў Косця і ўсадзіў сабе ў грудзі фінку...

Разведчыкі прынеслі ў атрад цела Косці. Магілу адважнаму партызану выкапалі на невялічкай палянцы каля ракі. На ўзгорку раслі бярозы і маленькія елачкі, высокая трава хвалямі гойдалася на ветры, а над белымі вяночкамі рамонку і сінімі званкамі мітусіліся разнакаляровыя матылькі, цвыркалі конікі і гулі пчолы.

Я гляджу на магілу і думаю: «Колькі такіх магіл ёсць на нашай зямлі! І калі кожны з нас даведаецца і раскажа гісторыю хаця б аднов з іх, то перад намі паўстане летапіс бяспрыкладнай мужнасці нашых бацькоў, якія змагаліся за нашу светлую будучыню».

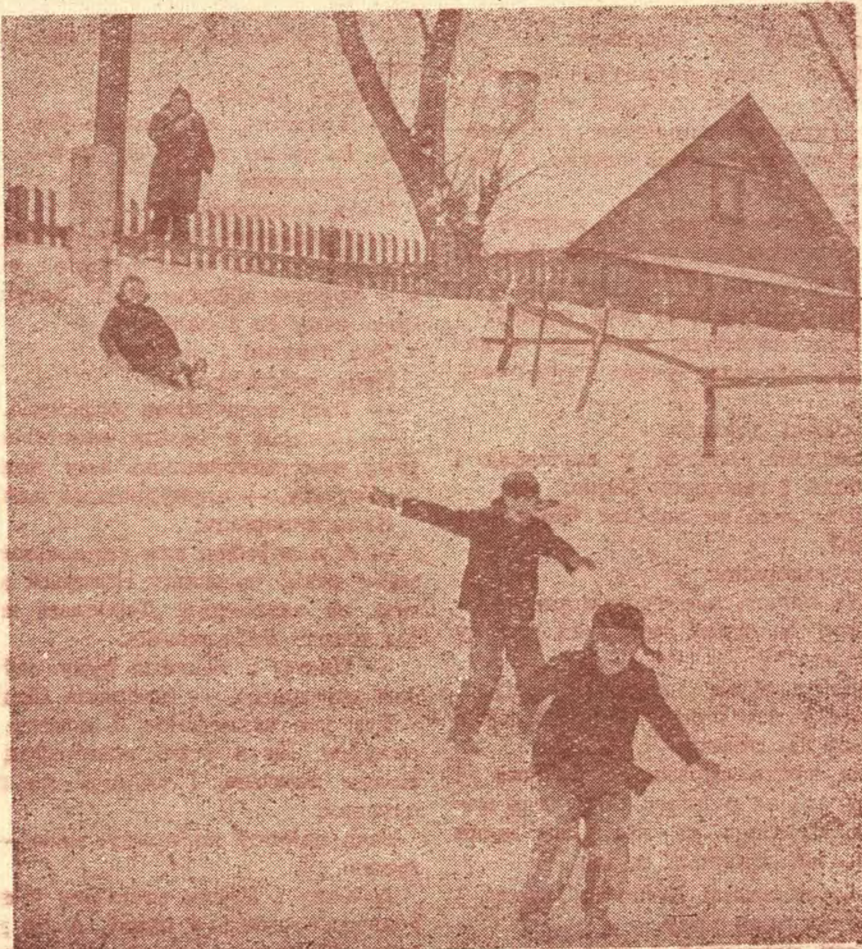
І мы заўсёды павінны памятаць пра гэта.

Лена Руцкая

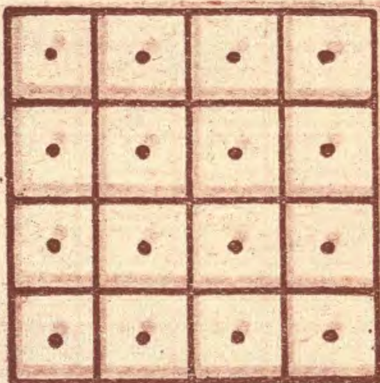

ДАДАТАК «НІВЫ» ДЛЯ ДЗЯЦЕЙ
№ 7 (368) 14 лютага 1965 года

А ці ёсць у вашай вёсцы такая горка? Напішыце нам, як вы катаецеся з горкі. Ці так адважна, як хлопцы з Крынак?

КВАДРАТЫ ВАКОЛ КРОПАК

На паперы ў клетачку пастаў 10 кропак, як паказана на малюнку. Паспрабуй, не адрываючы алоўка ад паперы, вакол кожнай кропкі абрысаваць квадрат. Двойчы на адным і тым жа месцы лінію весці нельга. Усе квадраты павінны быць роўныя паміж сабой.

ПАГЛЯДЗІ ЎВАЖЛІВА

Чым адрозніваюцца гэтыя малюнкі?

Я больш не буду

Мама Мышка казала свайму маленькаму мышаняці:

— Не лезь туды, бо разаб'еш слоік варэння!

І чула ў адказ:

— Я больш не буду.
— Не дурніся, разаб'еш талерку!
— Я больш не буду.
— Не разлівай ваду!
— Я больш не буду.
— Не лезь лапамі ў варэнне!
— Я больш не буду.
— Не лезь да пліты, апячэшся!
— Я больш не буду!
— Не разлівай ваду!
— Я больш не буду.
— А разбіў - такі талерку!
— Я больш не буду.

І ўсё пачыналася ад самага пачатку.

— Не высоўвайся з норкі, бо кот схопіць.

Толькі хацела мышаня піснуць: «Я больш не буду», як страшная шэрая кашэчая лапа схапіла яго за шкірку і пацягнула...

Якое шчасце, што мама-Мышка трымала ў той час у руках гарачую качаргу. Прыклала яна качаргу да той кашэчай лапы, кот мяўкнуў ад болю і перапалоху, выпусціў малое мышаня і ўцёк. А то магла б вельмі смутна скончыцца гэтая гісторыя.

Вось што сярод мышэй бывае. А як сярод дзяцей? Бывае такое ці не?

Адрас рэдакцыі: Białystok, ul. Wesołowskiego 1 „Zorka"

СМЕШНАЯ ГІСТОРЫЯ

Пеця быў не такі ўжо маленькі хлопчык. Яму было чатыры гады. Але мама лічыла яго зусім маленькім дзіцяткам. Яна карміла яго з лыжачкі, гуляць вадзіла за ручку і раніцай сама яго апранала.

Аднойчы Пеця прачнуўся на сваім ложку і мама пачала яго апранаць. Вось яна апранула яго і паставіла на ножкі каля ложка. А Пеця раптам упаў.

Мама думала, што ён жартуе, і зноў паставіла яго на ножкі. Але ён зноў упаў.

Мама здзівілася, а тата сказаў:

— Наш хлопчык, мабыць, захварэў. Ён, здаецца, учора цукеркамі аб'еўся.

Паклікалі доктара.

Прыходзіць доктар у акулярах і з трубкай і гаворыць Пецю:

— Што гэта за навіна? Чаму ты падаеш?

Пеця гаворыць:

— Не ведаю, але трошкі падаю.

Доктар паслухаў яго праз трубку і гаворыць:

— Дзіця зусім здаровае. Дзіўна, чаму ён у вас падае. Ану, пастаўце яго зноў на ножкі.

Мама хутка апранае хлопчыка і ставіць яго на падлогу. А доктар надзявае акуляры на нос, каб лепш бачыць, як хлопчык падае.

Толькі паставілі Пецю на ножкі, і раптам ён зноў упаў.

Доктар паглядзеў і гаворыць:

— Я не ведаю. Клічце іншага доктара.

Тата пайшоў званіць па іншага доктара, а ў гэты момант да Пеці ў госці прыйшоў маленькі хлопчык Коля. Коля паглядзеў на Пецю, засмяяўся і гаворыць:

— А я ведаю, чаму ў вас Пеця падае.

Доктар гаворыць:

— Глядзіце, які знайшоўся карапуз, ён лепш за мяне ведае, чаму дзеці падаюць.

Коля гаворыць:

— ПагляДзіце, як Пеця ў вас апрануты. У яго адна штаніна вісіць, а ў другую абедзве нагі засунуты. Вось таму ён і падае.

Усе заахалі і заохалі.

Пеця гаворыць:

— Гэта мяне мама апранала.

— Раніцай я вельмі спяшалася і таму так няправільна яму нагавічкі надзела, — апраўдваецца мама.

Коля гаворыць:

— А я заўсёды сам апранаюся, і ў мяне такіх смешных гісторый з нагамі не здараецца. Дарослыя заўсёды нешта паблытаюць.

— Цяпер я таксама буду заўсёды сам апранацца, — гаворыць Пеця.

Тут усе засмяяліся. І доктар засмяяўся. Ён з усімі развітаўся, і з Колем таксама, і пайшоў па сваіх справах.

Тата пайшоў на працу, мама — на кухню.

А Коля з Пецем засталіся ў пакоі. І пачалі гуляць у цацкі. А на другі дзень Пеця сам надзеў свае нагавічкі, і ніякіх смешных гісторый з ім больш не здаралася.

М. Зошчанка

Вучнёўскае паабеддзе

На невялікім узгорку за вёскай узвышаецца цагляны будынак школы. Свежаўпарадкаваны панадворак, новая агарожа — сетка. Са школьнага вестыбюля даносяцца тоненькія дзіцячыя галасы — першакласнікі спяваюць і танцуюць, рыхтуюцца да чарговай урачыстасці. У адным з класных пакояў ідуць заняткі харавога гуртка. Настаўніца Крыстына Гэмбала развучвае з гарцэрамі новую песню. Танцавальны гурток у школе налічвае 32 асобы. Вучні ўжо танцуюць кракавяк, вальс, лявоніху і шмат іншых танцаў.

У адным з суседніх класаў збіраецца на заняткі фатаграфічны гурток. Пры дапамозе настаўніка Ігната Рошчанкі рабяты вучацца мастацкім вокам фотааб'ектыва глядзець на свет. Галоўнае — паспрабаваць самому фатаграфаваць. Тады ўжо чалавека ніколі не пакіне мара мець фотаапарат і рабіць сапраўды добрыя здымкі.

У настаўніцкім пакоі кіраўнік школы Міхась Кісялеўскі паказвае нам гарцэрскія дакументы. Вось на стале ляжыць копія ўрачыстага абавязацельства.

— Усё, што абавязаліся зрабіць, выканалі, — з гонарам за сваіх выхаванкаў гаворыць кіраўнік школы.

Пасля глыбейшай знаёмасці з гарцэрскімі справамі пераконваемся, што гарцэры ў Дашах умеюць выбраць з шэрагу патрэбных спраў найважнейшыя. У дакументах чытаем: зрабілі лавачкі і засадзілі кветкі ля аўтобуснага прыстанку і перад школай; памаглі абгароджваць школьны панадворак, залажылі гадавальнік дрэў, выступілі з канцэртамі ў в. Малочкі, Грузка і некалькі разоў у сваёй вёсцы, памаглі пры пасадцы лесу. Зарobленыя грошы выкарысталі на патрэбы школьных гурткоў.

Такімі і яшчэ многімі іншымі справамі жывуць вучні ў Дашах. Кожнае школьнае паабеддзе бывае рознае. Самае галоўнае ва ўсім гэтым: за цікавым заняткам адпачыць ад урокаў, выявіць тое, што нас больш за ўсё цікавіць. Адно або два паабеддзя ў тыдзень вучні бываюць у школе, а ў іншыя дні дапамагаюць маме і тату па гаспадарцы. Пасля двухгадзіннага адпачынку са свежай галавой сядаюць вучыць урокі.

Так цікава і карысна ў Дашах арганізаваны час пасля заняткаў.

Я. Чэрнякевіч

ПРЫЕМНАГА АПЕТЫТУ

У французаў ёсць прыказка: «Апетыт прыходзіць у час яды».

Як і большасць народных прыказак, яна грунтуецца на жыццёвым вопыце: пах і выгляд смачнай ежы сапраўды павялічваюць апетыт.

Вялікі рускі вучоны Іван Пятровіч Паўлаў растлумачыў, чаму гэта так бывае.

Ты ведаеш па сабе, як «цякуць слінкі», калі бачыш смачную страву.

Але не ўсякая ежа дзейнічае на арганізм аднолькава.

Чым прыгажэй выглядае талерка з ядой, чым смачней пахне ежа, тым больш актыўна выдзяляецца сок, тым лепш будзе пераўтраўлена тое, што ты з'ясі.

І клопаты аб гэтым таксама знайшлі сваё адлюстраванне ў правілах паводзін за сталом.

Чаму не трэба крышыць на кавалкі катлету або сырнік?

Не толькі таму, што раскрышаная ежа хутчэй стыне і робіцца нясмачнай. Выгляд размазанай па ўсёй талерцы катлеты не вельмі апетытны.

Чаму лічыцца непрыгожым выплёўваць што-небудзь, нават костачкі ад кампоту, проста на талерку?

Таму, што гэта ніяк не выклікае апетыту ў твайго суседа па стале.

Чаму не рэкамендуецца крытыкаваць пададзеную страву і гаварыць, што, па-твойму, яна нясмачная? Чаму трэба даядаць усё пакладзенае да канца і не пакідаць на талерцы?

Таму, што гэта не толькі крыўдна для гаспадыні, але і можа адбіць жаданне есці ў суседзяў.

Выхаваны чалавек будзе есці кожную страву, якую яму прапануе гаспадар.

Калі французы заснавалі сваю першую калонію ў Паўночнай Амерыцы, французскі губернатар запрасіў на званы абед двух правадыроў індзейскага племені іракезаў.

Ведаючы высакародную даверлівасць індзейцаў, якія яшчэ не паспелі распазнаць крывадушнасць і жорсткасць заваёўнікаў, ад'ютант губернатара вырашыў пасмяшыць сяброў і паздзекавацца з іракезаў. На іх вачах ён густа намазаў гарчыцай кавалак хлеба і зрабіў выгляд, што з асалодай праглынуў ласунак.

Індзейцы падумалі, што гэта любімая ежа белых, і таксама намазалі гарчыцай свой хлеб. Але ад першага ж адкушанага кавалка ў іх заняло дух і на вачах выступілі слёзы. Аднак іракезы нічым не выдалі сваёй агіды і мужна даелі хлеб да канца. Яны не хацелі пакрыўдзіць гаспадара, адмовіўшыся ад прапанаванага пачастунку.

Так «дзікія» індзейцы далі ўрок далікатнасці і вытрымкі «культурнаму» нятодніку.

ПАЗНАЁМІМСЯ

Дарагая «Зорка»!

Нятледзячы на тое, што мы ўжо скончылі пачатковую школу, хацелі б, каб Ты, «Зорка», пазнаёміла нас з сябрамі або сяброўкамі другіх вёсак. Вельмі цябе просім, каб нашы адрасы былі надрукаваны ў кутку «пазнаёмімся». Маем мы па 17 год. Вучымся крою і шыцця, займаемся філатэлістыкай, любім беларускія байкі, песні і творы беларускіх пісьменнікаў. Найбольш нас цікавяць маторы. Наш адрас:

Маня Андрыюк, Аня Краснадэмская, Валя Харытанюк і Валя Гаўрылюк, вёска Паўлы, пошта Рыбалы, павет Бельск.

Для самых маленькіх

ЗІМОВЫ ЖАРТ

Бяжыць з канькамі курыца,
На лыжы стаў гусак.
І снежным пылам курыцца
Зялёна-белы парк.

Стары казёл не ўпарціцца,
Ляціць з гары:
— Эх-гэй!
І качкі - каракаціцы
Гуляюць у хакей.

І лепіць бабу смешную
Вусаты кот Васёк.
Яго закідаў снежкамі
Адважны пацучок.

Люблю я дні марозныя!
І слухаю сама,
Як небыліцы розныя
Расказвае зіма.

Эдзі Агняцвет

Сцэна аматара — упарадкаванне аматарскага руху

Урэшце скрысталізавалася сцэна аматара. Што гэта такое і якое заданне яно мае?

Ведаем, што аматарскі рух у нас развіваецца буйна і... бесталкова. Аматарствам, згодна з самым акрэсленнем, займаецца хто хоча і... як хоча. А тым часам? Тым часам так нельга. Аматарства таксама павінна служыць нейкім акрэсленым мэтам — павучальным і выхаваўчым. Трэба тады, каб сярод густога лесу аматарства ўбачыць дарогу, якая не пазволіць блудзіць. Адгэтуль і патрэба пэўнай арганізаванасці. Пакліканы для гэтага Саюз аматарскіх тэатраў пры праўленні Саюза сялянскай моладзі. Іменна гэты Саюз зараз увайшоў у новую, больш сучасную фазу сваёй дзейнасці. Рэч ідзе аб новай форме ў гісторыі аматарскага руху на вёсцы — **сцэне аматара**.

Па-рознаму ў розных ваяводствах трактуюць сцэну аматара. У Беластоцкім пачалі ад навукі (і зрабілі напэўна найлепшы выбар). Было так, што ў апошнім месяцы мінулага года быў зроблены нібыта адміністрацыйны падзел на раёны (адгэтуль раённыя сцэны аматара). Такіх раёнаў выдзелена ў ваяводстве 5: Ломжа, Сувалкі, Гайнаўка, Беласток, Элк. Да Гайнаўскага раёна належаць паветы, акрамя Гайнаўскага яшчэ Сямяціцкі і Бельскі. Саколка, Дуброва і Беластоцкі павет належаць да Беластоцкага раёна.

Пасля падзелу ў кожным раёне пачалося навучанне інструктараў і кіраўнікоў аматарскіх калектываў. Праграма навучання выбрана трапна: рэжысерыя, арганізацыя калектыву, праца з калектывам, сцэнарый, сцэнаграфія, малыя формы (тэатры паэзіі, эстрада і г.д.).

Як бачым з гэтага, аматарства трактуецца не толькі як пастаноўка камедыйкі, але паказваецца, перад усім, шырокі дыяпазон дзейнасці для аматараў. Можна выбіраць. Толькі трэба ўмець, а гэтаму і служыць навучанне ў рамах сцэны аматара.

Калі аматары пройдуць планаваных пяць курсаў навучання першай ступені, атрымаюць пасведчанні, якія дадуць ім права кіраваць аматарскім калектывам. Тады напэўна з нашых вясковых сцэн знікне гнілое нясмачнае рассмешванне людзей, а з'явіцца добрае, амбітнае аматарства і са здаровым смехам.

Пахвальна, што Саюз аматарскіх тэатраў не ляціць на хуткі, а тым самым і плыткі эфект, а цэлы 1965 год прызначае на падрыхтоўку кадраў людзей, якія б ведалі **што рабіць і як**.

Дакладнае прасеянне аматарскага руху, як жа шырокага і дробнага разам, выйдзе яму на здароўе, бо ж анархія і раздробленне ніколі не здалі жыццёвага экзамену.

Вера Леўчук

ШКОЛЬНЫ АВАНГАРД

Калі не бацькі, то дзеці ў Сямяціцкім павеце перавыканалі свой план збору на школы Тысячагоддзя. Школьная моладзь у Сямяціцкім заняла другое месца, сабраўшы 99 тысяч злотых на план 56 тысяч (176,8 працэнт нормы).

Першае месца занялі школьнікі Дуброўскага павета, якія выканалі план у 207 працэнтах і сабралі 46,7 тысячы на план 21 тысячы.

Агулам у 1964 годзе школьнікі сабралі 1 310 тысяч злотых (141,5 працэнта плану). (вл)

▸ СІДРАЎСКІ ФАН

ФАН — значыць Фронт адзінства народу. Арганізацыя Фронту адзінства народу існуе ў кожнай грамадзе, у кожнай вёсцы. Ёсць яна, зразумела, і ў Сідры. 21 студзеня ў ГРН Сідра (Сакольскі павет) адбыўся сход грамадскага праўлення ФАН. Сход падсумаваў вынікі сваёй працы, апрацаваў план дзейнасці на бліжэйшы перыяд і правёў рэарганізацыю ва ўладах ФАН. (п)

▸ Аблавы на зайцаў

На Гайнаўшчыне адбываюцца зараз аблавы на зайцаў. Нядаўна праводзіліся яны ў раёне Хітрай і Дубіч Асочных. А вось як гэта адбываецца: расстаўляюцца сеткі на вялікім прамежку. Непадалёк іх ляжаць людзі. Нагонка ідзе з усіх бакоў. Дарога прабегу зайцаў адкрыта там, дзе ёсць сеткі. Зайцы там і апыняюцца. Тады падымаюцца людзі, ловяць іх, усаджваюць у мяшок, а потым у падрыхтаваную скрынку. За два дні ў нашай аколіцы злоўлена 21 зайца. Усе яны жывымі высылаюцца на экспарт за граніцу.

Грыша Парфенюк
вёска Хітра

У ДАПАМОГУ НАСТАЎНІКАМ

„ПОЛЬСКА-САВЕЦКАЕ БРАТЭРСТВА ПА ЗБРОІ"

(Метадычная кансультацыя)

Тэма «Польска-савецкае братэрства па зброі», якую прадбачвае Праграма навучання беларускай мовы (Міністэрства Асветы, Варшава, 1961 г. стар. 17), мае выключна важнае пазнавальнае і выхаваўчае значэнне ў вучэбным працэсе ў трэцім класе. У сувязі з гэтым на яе рэалізацыю неабходна прадбачыць найменш 3 урокі. Пры планаванні матэрыялу найлепш было б спалучыць гэтыя ўрокі з датамі 12 кастрычніка (Дзень Войска Польскага), 23 лютага (Дзень Савецкай Арміі), 9 мая (Дзень Перамогі над гітлераўскай Германіяй). Такая планіроўка дазволіць, па-першае, выкарыстаць на ўроках каляндар памятных дат і гадавін, знаёмячы з імі дзяцей; па-другое, усе тры ўрокі на адну і тую ж тэму будуць кожны раз змяшчаць пэўную дозу свежага матэрыялу і гэта павысіць іх займальнасць; па-трэцяе, трохразовае паўтарэнне тэмы будзе спрыяць замацаванню ў вучняў пераканання ў тым, што польска-савецкае братэрства па зброі з'яўляецца асновай забеспячэння непарушнасці граніц Польскай дзяржавы, мірнага і шчаслівага жыцця і вучобы дзяцей у Народнай Польшчы.

Сёння спынімся на ўроку аб Савецкай Арміі.

Праводзім яго ў форме гутаркі, спалучаючы з практыкаваннем у пісьме са слыху. Плануем яго на дзень у непасрэдным суседстве з датай 23 лютага. Пасля праверкі хатняй працы ставім класу пытанне: — «Якая сёння дата?» Адказ: — Сёння дваццаць першага (або «дваццаць чацвёртага) лютага». Пытанне: «А якая дата будзе заўтра (або «была ўчора»)?» Адказ: — «Заўтра будзе (або «ўчора было») дваццаць трэцяга лютага». Гэты сказ запісваем на дошцы і ў сшытках. Пытанне: — «Можа нехта з вас ведае, якую гадавіну мы адзначаем у гэты дзень?» Калі няма трапнага адказу, паведамляем самі: «Гэта гадавіна стварэння Савецкай Арміі». Запісваем яго таксама, як папярэдні. Потым праводзім размову з вучнямі пра тое, што ім вядома аб Савецкай Арміі з часу, калі яны чыталі і вывучалі верш «Любоў і дружба» Мэтазгодным будзе прыпомніць гэты верш чытаннем або дэкламацыяй. У размове падкрэсліваем еднасць і братэрства па зброі Савецкай Арміі і Войска Польскага. Ставім пытанне: — «Як нашыя народы адносяцца да Савецкай Арміі?» Адказ: — «Нашыя народы глыбока шануюць і сардэчна любяць Савецкую Армію». Цяпер дэманструем дзецям нарыхтаваныя намі загадзя малюнкі або выразкі з часопісаў, на якіх прадстаўлены салдаты Савецкай Арміі: пехацінцы, лётчыкі, маракі, танкісты. Знаходзім падабенства і розніцу ў знешнім выглядзе іх з прадстаўнікамі адпаведных фармацый Войска Польскага. Затым зачытваем дзецям урывак верша Я. Купалы «Чырвонай Арміі паходы».

Загудзелі гулка трубы,
Паўсталі народы,
Пайшлі Арміі Чырвонай
Слаўныя паходы.
Біла наша войска злыдняў
Днём і ноччу ўдала —
Акупантаў, інтэрвентаў,
Князяў, генералаў.

* ✻ *

Як змаглі ваякі
Ворагаў праклятых,
Пасыпалі кветкі
Дзеці і дзяўчаты.
Пасыпалі кветкі,
Дзе ішлі малойцы,
А на ясным небе
Цешылася сонца.
Сам таварыш Ленін
Спатыкаў ваякаў
Бальшавіцкім словам
Казаў войску — дзякуй!

Высняем незразумелыя словы і звароты. Перачытваем верш паўторна і праводзім гутарку па яго зместу, падкрэсліваючы любоў і пашану, якой акружаюць савецкія народы сваю армію. Хатняе заданне можа быць: «Навучыцца расказваць аб Савецкай Арміі». Устанаўляем тэму ўрока: «Дзень Савецкай Арміі».

ЛІДЗІЯ ГАЙДУК

Палеміка

РЭПЛІКА НА РЭПЛІКУ

Артыкул Ул. Паўлючука «Мары аб свеце адзіноцтва» прачытаў я павярхоўна. Зрабіў з яго вывад, што аўтар з'яўляецца незвычайным назіральнікам жыцця. Зацікавілі мяне думкі гэтага артыкула і спосаб іх пераказвання чытачу. На жаль, не маю зараз гэтага нумару «Нівы« ў сябе і цяжка мне аднесціся да паасобных думак аўтара. Думаю, што адносна праўдзівасці інтэрпрэтацыі пададзеных у артыкуле праблем можна дыскутаваць. У грамадстве ёсць месца на розныя пагляды. Характэрнае, што аўтар свае назіранні (іншая рэч — праўдзівыя яны ці не) узбагаціў пэўнымі праўдамі аб чалавечай душы. Праўдамі, пры тым, якія маюць навуковае абгрунтаванне. Важнае і тое, што артыкул Ул. Паўлючука быў напісаны цікава. Часткова быў ён фантазіяй аўтара, часткова назіраннем жыцця, а перад усім характарыстыкай пэўных з'яў.

Чарговы артыкул атакаваў Паўлючука ў спосаб нетактоўны. Лічу, што палемістам, якія замест аргументаў, сыпле пяском у вочы, няма сэнсу займацца. Ну а артыкул «Не туды дарога» вымусіў мяне «ад рукі» напісаць тое, што пішу.

Добра, што артыкул Паўлючука знайшоўся ў «Ніве». Ён пабуджае думаць. Не думаю, каб аўтар пісаў яго на тое, каб вылезці з нейкіх там цяжкіх жыццёвых сітуацый. Гэта тыповая зласлівасць — нетактоўная і не на ўзроўні. Думаю, што Паўлючук хутчэй знойдзе выхад з кожнай сітуацыі чымсьці яго паленіст. Гэта відаць пры чытанні або дзвюх публікацый.

Зрэшты, Дваракоўскі на падтрымку сваёй крытыкі не мае аніякіх пераканаўчых аргументаў. Сцвярджэнне, што малады чалавек не мае часу марыць, бо заняты працаю — на толькі абсурднае, што не патрабуе крытыкі. Кожны малады чалавек марыць, нават у час найбольш займальнай працы. А што датычыць матацыклаў, дык ездзяць на іх аматары спорта, сумленныя людзі, а таксама — злачынцы і хуліганы. Адзіноцтва ж адны адчуваюць у адасабленні, іншыя ў групе людзей. Танцы і гульні — для адных радасць, для іншых — не. Адных усё гэта цешыць, іншых засмучае Так ужо ёсць на свеце.

На маю думку, варта расцягнуць палеміку (зразумела ў межах культуры палемікі) на праблемы зацікаўленняў, імкненняў і аспірацый паасобных груп людзей. Неабходна даць такой дыскусіі напрамак. Паўлючук гэта зрабіў. Чытаючы артыкул «Не туды дарога», я падумаў: Хто каму мае паказваць дарогу? І хто ўласціва стаіць на бездарожжы?

М. Спарскі
Даратынка
Гайнаўскі павет

ГАСПАДАР

ведаміла іх лянівая снежкаўская грамадская рада. Не патрэбна трацілі час. Ды ўвогуле грамадская рада ў Снежках чамусьці не мае сэрца да гэтых курсаў. Памяшканне ў сабятынскай школе, дзе адбываецца курс, ёсць цеснае, а ў другім будынку школы прастарней, толькі няма там клямкі ў дзвярах і адрэзана ад лічыльніка электрычнае святло... Несур'ёзная гісторыя!

Вясковыя людзі горнуцца да сельскагаспадарчай асветы. Сведчыць аб тым безупынны рост лічбы слухачоў на ўспомненых курсах. Ёсць такія вёскі, дзе амаль усе гаспадары прыходзяць слухаць лекцый аграномa ці іншага спецыяліста. І гэта з'ява цешыць.

Не трэба многа тлумачыць, што рост нашай сельскай гаспадаркі, прыспяшэнне тэмпаў яе развіцця ў вялікай меры залежыць ад агульнага ўзроўню сельскагаспадарчых ведаў самых гаспадароў.

Афіцыяльнае заканчэнне асенне - зімовых лекцый у сельскагаспадарчых курсах на тэрыторыі Бельскага павета прадбачана на дзень 9.III. (сакавіка). Як бачым, часу засталося ўжо няшмат. Хацелася б, каб усе курсы адбыліся як найлепш — каб перарабілі намечаны праграмаю матэрыял. Таму асабліва гневаюць нядбайныя адносіны спецыялістаў некаторых устаноў у Бельску, па віне якіх мела месца некалькі прыкрых выпадкаў. Выкладчыкі з Бельскай рашарні прапусцілі тры лекцыі на курсе ў вёсцы Пілікі. Людзі дарэмна чакалі іх. Штосьці падобнае счоўп для Пілік і кіраўнік Бельскага інкубатара. Не маюць Пілікі шчасця да добрасумленных выкладчыкаў!

Як ужо ўспаміналася ўпачатку гэтага артыкула — курсы адбываюцца ў шасцідзесяці вёсках. Забыў яшчэ дадаць, што такія курсы сарганізавана ў двух мястэчках — Бранску і Орлі. Значыць, усіх разам курсаў налічваецца 62. Як падлічана, на кожны курс прыходзіць у сярэднім па 50 чалавек. Цяпер няцяжка дакладна далічыцца, колькі гаспадароў на Бельшчыне вучыцца, павышае свае фаховыя кваліфікацыі па сельскай гаспадарцы.

Яны здабываюць прафесію гаспадара.

(С.Я.)

АБ ЧЫМ РАСКАЗВАЮЦЬ УВАСКРЭСШЫЯ

Вы, мабыць, чулі страшныя апавяданні аб людзях, якія ўпалі ў падобны да смерці сон і былі жыўцом пахаваны. Звесткі такія знаходзім аднак, не толькі ў народных апавяданнях, але і ў прафесіянальнай медычнай літаратуры. Вось прыклад апісання такой з'явы:

«Адна маладая жанчына доўга хварэла на розныя нервовыя хваробы, урэшце памерла. Губы яе былі беднымі, твар мёртвым, цела зімнае і саштыўнелае, адным словам выступілі ўсе праявы смерці. Паклалі яе ў труну, вызначылі дзень пахавання і спявалі малітвы за памёршых. Калі мелі ўжо забіваць века труны, прысутныя ўбачылі на твары нябожчыцы некалькі кропель поту, а потым некалькі слабых сутаржных рухаў твару. Рухі гэтыя ставаліся штораз выразнейшымі, пачало вяртацца дыханне, урэшце адкрыла вочы і заенчыла. Паклікалі лекараў, падалі лякарствы і ўрэшце жанчына зусім вярнулася да жыцця.

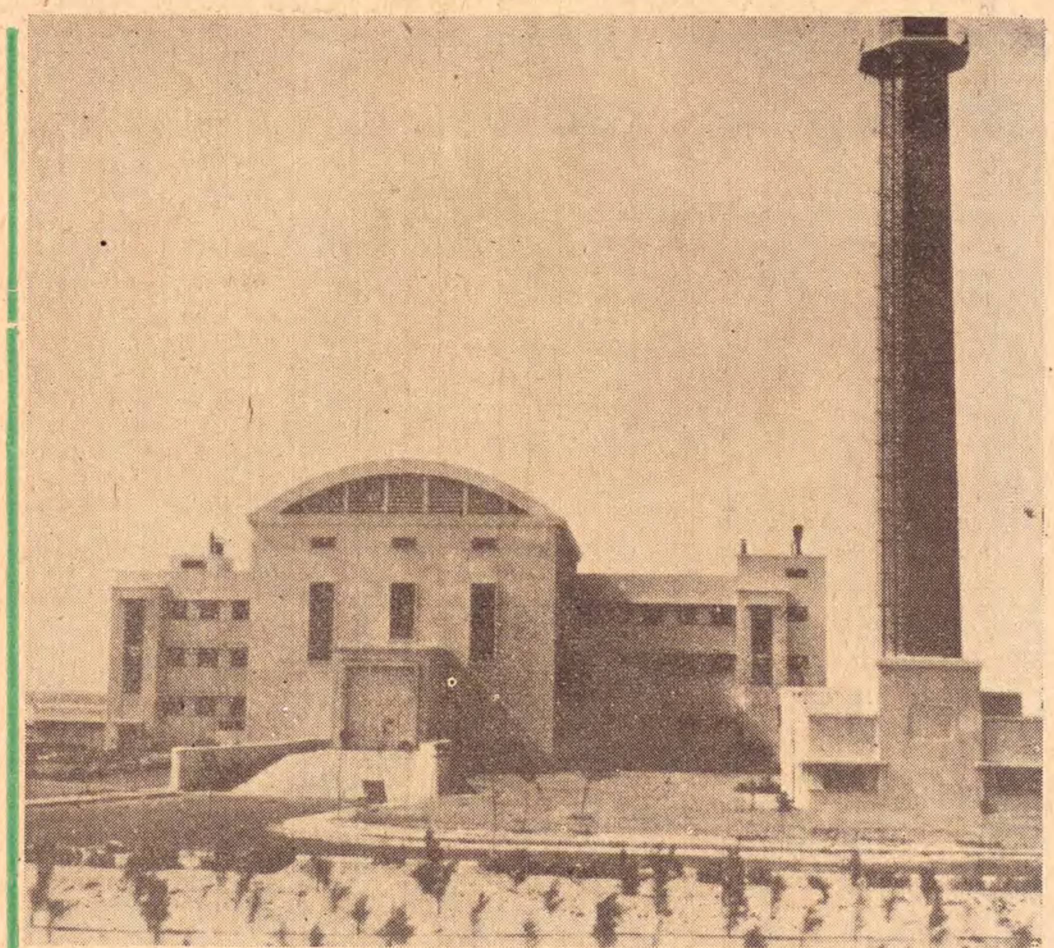
Цікавым з'яўляецца апісанне ўражанняў, якія перажывала жанчына ў гэтым стане. Быццам бы ў звычайным сне снілася ёй, што памерла. Разумела, аднак, усё, што вакол яе рабілася. Чула як яе мылі, апраналі і палажылі ў труну. Трухлела пры думцы, што жыўцом яе пахаваюць. Хацела крычаць, але сіл ёй не хапала, хацела паварушыцца адкрыць вочы, але нада рэмна, жах яе дайшоў да найвышэйшай ступені, калі пачула пахаронныя спевы і прысутныя пачалі збірацца забіваць труну. Сабраўшы ўсе сілы паспрабавала паварушыць губамі. І гэта яе выратавала».

Гэты стан чалавечага арганізма называецца летаргіяй. Выпадкі пахавання людзей у летаргіі здараліся даўным-даўно, а сусветная літаратура пераказвала нам мноства такіх фактаў. Асабліва там, дзе быў звычай паліць памёршых на кастры здаралася, што ў полымі «памёршы» раптам ажываў. Аб такіх выпадках расказваюць, між іншым, у сваіх працах філосафы Платон і Плутарх. Рымскі кесар Зэнан меў прыступы эпілепсіі і ў час аднаго з іх «памёр». (г. зн. папаў у летаргічны сон) і быў пахаваны. Праснуўшыся, енчыў так голасна ў сваёй магіле, што перапалоханыя вартаўнікі разбегліся ва ўсе бакі. Калі пасля некалькіх дзён магілу адкрылі, знайшлі няшчаснага памёршага ўжо сапраўды з паабгрызанымі з роспачы рукамі.

Падобных прыкладаў можна было б прывесці многа. Магчыма, што былі яны падставай розных легенд аб вампірах, якія быццам бы выходзілі начамі з магіл і высысалі кроў з людзей. Можна ж сабе ўявіць жах людзей, якія раптам на могільніку пачулі стогны пад зямлёю.

У некаторых выпадках летаргічны сон прадаўжацца можа цэлымі гадамі. У медычнай літаратуры існуе, напрыклад, апісанне дзяўчынкі, якая папала ў летаргію ў 4 гады жыцця, а прабудзілася ў 22. Захавала яна пры тым усю дзіцячую псіхіку. Зразумела, стан дзяўчынкі быў распазнаны і ніхто яе хаваць не збіраўся.

Падобны выпадак апісвае вялікі савецкі фізіёлаг К. П. Паўлаў. Паўлаў у адной з ленінградскіх бальніц апекаваўся нейкім селянінам Качалкіным, які праляжаў у летаргіі 22 гады, пасля чаго прабудзіўся. Качалкін расказваў, што чуў і разумеў усё, што вакол яго рабілася за гэтыя 22 гады, толькі не мог праявіць ніякай, найменшай актыўнасці. (п)

У Аб'яднанай Арабскай Рэспубліцы працуе інстытут атамных даследванняў. Яго вось бачым на нашым здымку. З'яўляецца ён адзіным у Афрыцы. ААР пабудавала яго пры выдатнай дапамозе Савецкага Саюза. (на)

МАРНАВАНЫЯ ГРОШЫ

Свет траціць на ўзбраенне сто дваццаць мільярдаў долараў у год. Веліч бяссэнсу ўзбраенняў ілюструюць наступныя прыклады:

— кошт збудавання новага мадэлю бамбардзіроўшчыка ёсць роўны коштам гадавой аплаты 250.000 настаўнікаў. За грошы растрачаныя на новую мадэль бамбардзіроўшчыка можна было б пабудаваць 50.000 трактараў або 15.000 камбайнаў, або 75 шпіталяў на 100 ложкаў кожны. За грошы змарнаваныя на збудаванне новай мадэлі бамбардзіроўшчыка можна збудаваць 30 інстытутаў па 1.000 студэнтаў кожны.

Змарнаваныя грошы, бо век ваеннай тэхнікі надта кароткі — тое, што ўчора было новым, сёння становіцца перастарэлым, ідзе на ломку. Хтосьці збудаваў яшчэ лепшую, баявейшую мадэль бамбардзіроўшчыка... І так, кругом бабка! (ся)

І ТАКІ ГАДЗІННІК БЫВАЕ

Гадзіннік, велічынёй не больш за зрэнку, дэманстраваўся на адным англійскім кірмашы. Яго механізм складаецца з 74 дэталей, уключаючы спружыну, дыяметр якой роўны адной пятай дыяметру чалавечага воласа. А вось яшчэ адзін гадзіннік, зроблены з пластмасы. Яго можна, згінаць, разгінаць, надаваць яму любую форму — гэта не прывядзе яго ў непрыгоднасць.

ДОМ З ДЫМУ

Да гэтага часу быў вядомы толькі адваротны працэс: дым з дома. Як сцвярджаюць польскія даследчыкі, будаўніцтва дамоў з дыму — рэч таксама зусім рэальная. Гутарка ідзе аб фільтры, які вылоўлівае з прамысловага дыму літаральна ўсе цвёрдыя часцінкі. Атрыманы тонкі парашок, змешаны з каменнай мукой і парашкападобным алюмініем, пераўтвараецца ў цудоўны матэрыял для вырабу пустацелай цэглы і будаўнічых элементаў. Такі фільтр мяркуецца ўстанавіць перш за ўсё на комінах азотнага камбіната ў Пулавах. Акрамя ачысткі паветра, ён будзе пастаўляць будаўнічыя матэрыялы для навакольных пасёлкаў.

У музеі Дзяменцяў лёгка выявіў замену карцін і здзівіўся нявопытнасці, з якой гэта было зроблена. У адным месцы людзі, якія замянялі карціны, пакінулі таблічку, якая тычылася знятай карціны. Дзяменцява суправаджаў па музеі наглядчык — старэнькі з ружовай лысінай. Вокны музея былі заложаны мяшкамі з пяском, а наглядчык музея, уваходзячы ў залы, запальваў далёка не ўсё святло.

Дзяменцяву зрабілася шкада гэтага сумленнага, нявопытнага старога.

— А дзе фонды? — абыякава спытаў Дзяменцяў.

— У падвале, пане капітан.

— Можна паглядзець? — Дзяменцяў убачыў, як у старога акругліліся ад жаху вочы. — Зрэшты, у мяне цяпер няма часу. Іншым разам. Ваш падвал глыбокі?

— О так, там сотні палотнаў.

— Строга сакрэтна павінен папярэдзіць вас, што мы чакаем інтэнсіўную бамбардзіроўку горада рускай авіяцыяй. Усе багацці вашага музея могуць пераўтварыцца ў попел за адну гадзіну. Трэба зняць з рам усе карціны і ўпарадкаваць іх у скрыні, якія скласці ў падвал. Упакаваць трэба ўсё, што ёсць у фондах. Тэрмін — два дні.

Наглядчык маўчаў, апусціўшы галаву.

28

— Ну што, вам гэта незразумела?

— Чаму? Усё зразумела.

— Вось і добра. Для прыспяшэння справы апісваць карцін не трэба. На скрыні ставіць толькі цыфру, колькі ў ёй карцін, і ўсё.

Вочы ў наглядчыка ажывіліся.

— Так-так, мы так і зробім.

— Паслязаўтра раніцай я зайду і праверу. Да пабачэння...

Вечарам зусім нечакана прыйшоў да Дзяменцява Зандэль. Прыйшоў змрочны.

— Вам палкоўнік нічога не гаварыў? — спытаў ён.

— Не.

Зандэль задумаўся на секунду і сказаў:

— Усё роўна сакрэтам гэта застацца не можа... Здаецца, сёння ноччу пачынаецца эвакуацыя войск. Іх перакідаюць на абарону Берліна.

«Вось яно!» — радасна і ў той жа час трывожна падумаў Дзяменцяў, але абыякава спытаў:

— Усіх войск?

— Відавочна.

— Ну што ж, вярхоўнаму камандванню відней! — сказаў Дзяменцяў. — Нас жа гэта не тычыцца?

— Не, капітан, тычыцца. Наш аддзел пачне цяпер працу з максімальнай нагрузкай. Мельх сказаў, што пад нашы грузы будзе адводзіцца месца на кожным транспарце.

— Нарэшце работа! — весела сказаў Дзяменцяў. — А то ад першага задання я ўжо сумаваў. Ваяваць з музейнымі старыкамі не па мне.

— Гэта вайна, Рукерт, толькі пачынаецца. І пакуль мы не вывязем адсюль усё, што можна вывезці, мы самі адсюль не выбярэмся! — сказаў Зандэль.

29

Калі ён пайшоў, Дзяменцяў сеў за стол і сціснуў галаву рукамі. Ну вось, пачалося тое, дзеля чаго ён пасланы ў гэты горад. Быстра і паспяхова ён патрапіў легалізавацца, нават увайсці ў давер начальства. Воляй выпадку ён трапіў на працу, блізкую да перавозак. Але ўсё гэта можа аказацца бескарысным, калі ён не зможа атрымліваць дакладную інфармацыю аб адпраўцы транспартаў.

Так ці інакш, першую — праўда, неўдакладненую — інфармацыю ён ужо мае: эвакуацыя пачынаецца сёння ноччу. Аб гэтым неадкладна трэба паведаміць камандванне. Дзяменцяў быстра адзеўся і адправіўся за рацыяй на явачную кватэру Паўла Арвідовіча.

Павел Арвідовіч чакаў Дзяменцява кожны вечар, даўно падрыхтаваў рацыю, але вельмі баяўся, што яго кватарант можа прыкмеціць прыход Дзяменцява і западозрыць.

У гэты вечар кватарант затрымаўся на рабоце. І Дзяменцяў сутыкнуўся з ім ля ўваходу ў дом. Яны моўчкі казырнулі адзін другому і пачалі разам падымацца па лесвіцы. Разам яны спыніліся і перад дзвярыма ў кватэру Паўла Арвідовіча.

— Вы таксама сюды? — здзіўлена спытаў гестапавец.

— А вы, відавочна, і ёсць мой сапернік? — засмяяўся Дзяменцяў. — Сёння я шукаў жыллё і зайшоў у гэту кватэру. Мне сказалі, што тут жыве ўжо афіцэр гестапа. Каб не валачыцца па горадзе з чамаданам, я папрасіў у гаспадара дазволу аставіць чамадан у яго.

Нічога не сказаўшы, гестапавец націснуў гузік. У дзвярах з'явіўся Павел Арвідовіч. Убачыўшы Дзяменцява разам з кватарантам, ён літаральна акамянеў.

30

ТРЫБУНА чытачоў

Аб сельскагаспадарчым гуртку

Каб дабіцца багатых ураджаяў, трэба як найхутчэй выкарыстоўваць сельскагаспадарчыя веды і механізаваць апрацоўку зямлі. Таму ў 1959 годзе ў Новым Корніне арганізаваўся сельскагаспадарчы гурток. Узначальвае яго прэзэс Уладзімір Куптэль. Дыспазітарам працуе Мікалай Пракапюк, а скарбнікам — Васіль Гацута. Гурток мае два трактары і дзве малатарні. Акрамя гэтых машын гурток мае яшчэ сеўнікі, касілкі, снопавязалкі, рухавікі і апырсківачы. Трактарыстамі працуюць Міша Мартынюк і Янка Сельвесюк. Яны на сваіх трактарах праз лета выпрацавалі блізка 1000 гадзін. І так, працы трактарам хапае круглы год. Сельгаступрацаваў грамадскім чынам пры пабудове дарогі з Новакорніна да Трывежы. У мінулым 1964 годзе гурток выпрацаваў 100 тысяч злотых даходу. Адно толькі дрэнна, што няма яшчэ гаражу на сельскагаспадарчыя машыны.

Янка Мартынюк
вёска Новакорніна

Дасягненні малачарні

Нядаўна ў Бельску адбыўся сход членаў малачарскай спулдзельні — дастаўшчыкаў малака. Інструктар спулдзельні грам. Фалькоўскі паінфармаваў прысутных, што малачарня значна перавыканала планы 1964 года і заняла ў Беластоцкім ваяводстве ІІ-ое месца. І так, чыстага даходу атрымала яна два мільёны злотых. Малака закуплена на 1 мільён літраў больш, чым гэта было ў плане.

Янка Ігнатовіч
Відава

СІГНАЛ ТРЫВОГІ НЕ ХВАЛЮЕ

Пажарная каманда ў Бандарах існуе ад 1959 года. Да гэтага часу няма належнай рамізы і няма парадку вакол яе. Начальнікам з'яўляецца Уладзіслаў Баршчэўскі, а механікам — Янка Ольтух. Але не адзін з іх не дбае пра парадак. Шлаўхі ляжаць на мокрай падлозе. Пасля кожнага дажджу з-за вады і балота цяжка дайсці да рамізы. Пажарніцкі матор таксама ніколі не ачышчаны. А калі сірэна паведамляе аб трывозе, дык некаторыя пажарнікі, хаця і чуюць, але не спяшаюцца. Часам сірэна вые з гадзіну, і ніхто не прыходзіць. Тады ідуць пасланцы да пажарнікаў. Адным словам, пажарнікі не выконваюць сваіх абавязкаў.

Чытач з Бандароў

„СУД", ГУМАР І ПЕСНІ

Пад вечар, 17 студзеня, каля нашай святліцы ў Дубічах Царкоўных было людна і шумна. Усе цісනуліся да дзвярэй, дзе прадаваліся білеты на выступленні нашых самадзейнікаў. Зала была запоўнена. Прыбыло 140 чалавек. Выступленні пачаліся камедыяй «Суд». Самадзейныя артысты нягледзячы на тое, што моцна хваляваліся, ніядрэнна выступалі. Пасля пастаноўкі спявала харавая група і выступалі дэкламатары. Кожны нумар нагараджаўся прысутнымі доўгімі воплескамі. Праграма працягвалася 2 гадзіны. У 19 гадзін распачалася забава на білетах. Іграў аркестр з Гайнаўкі. Арганізатарам моладзі быў Мікола Чыквін. Зароблены грошы будуць прызначаць на пабудову купальнага басейна.

Мікола Панфілюк
Дубічы Царкоўныя

КАБЫЛЯНКА

Хутары вёскі Кабылянка пачынаюцца ад Міхалова і разцягваюцца пад Азяблы. Назва вёскі Кабылянка, як кажуць старэйшыя людзі, паходзіць ад таго, што калісьці жыў тут пан, які гадаваў многа коней.

Дамоў у вёсцы 31. Большасць — гэта дамы драўляныя, крытыя саломай. Людзі займаюцца гаспадаркай, толькі нешматлікія працуюць у гарадах.

У Кабылянцы няма гуртка БГКТ, святліцы, школы, нават няма электрычнага святла. Ёсць толькі радыёкропкі і бібліятэчны пункт, які вядзе Рэгіна Турасінськая. Кожны вечар у кабылянскай бібліятэцы шмат людзей. Яны чытаюць часопісы, кніжкі і «Ніву». У Кабылянцы жывуць людзі дружныя і здольныя. Напрыклад, Толік Гарэнюк зрабіў вятрак, які служыць да асвятлення будынкаў, а таксама прыводзіць у рух машыны. Ёсць і некалькі муляроў, дзякуючы чаму ўзрастае колькасць мураванак. Цяпер ідуць намаганні, каб падрамантаваць будынак, у якім мае быць святліца.

Мікола Ялінік
Міхалова

Цільвіцкі Двор — зусім не двор

Недалёка Беластока
Ракі Супраслі — Істока,
Дзе канчаецца сінь-бор
Вёска ёсць — Цільвіцкі Двор.
Вёсцы роўна 20 год.
Збудаваў яе народ —
З пакалення людзі працы:
Курыленкі, Кузьмы, Гацы,
Цільвікі, Жанецкія,
Бароўскія, Умецкія,
Цэлы корч Аўсейчукоў,
Бабка нат' з Грыгарчукоў
(Звуць каторую ўсе Дойка,
Бо кароў даіла бойка).
Усе калісь бяды зазналі.
Час прайшоў, паноў прагналі,
Землю падзялілі згодна.
Сёння ўсе жывуць выгодна.
На былым дзядзінцы пана
Стала вёска муравана.
Мо' каму і не да веры —
Гэта вёска новай эры.
Толькі назва як дакор
Засталась — Цільвіцкі Двор.

Міхась Красоўскі
Малынка

120 КУРСАНТАЎ

У вёсцы Лука (Гайнаўшчына) жыве 120 гаспадароў. І ўсе яны прымаюць удзел у сельскагаспадарчых курсах. Веды ім дапамогуць атрымоўваць лепшыя ўраджаі на палях, а таксама мець лепшыя вынікі ў жывёлагадоўлі і птушкагадоўлі.

Генрых Місевіч

ІВАН ПРАХАРУК

Ужо чатырнаццаць год Іван Прахарук працуе прадаўшчыком у плёскаўскай краме. За сумленнасць, ветлівасць і дбайнасць аб забеспячэнне крамы ў патрэбныя матэрыялы і прадукты Івана Прахарука паважаюць аднавяскоўцы. Недахопам крамы з'яўляецца тое, што некаторыя пакупнікі паўсядаюцца на бочках ад піва і сваім гоманам перашкаджаюць у працы прадаўшчыку. У Плёсках ёсць клуб-кавярня, і замест на бочках, можна пасядзець на крэслах. Раім гэтым сталым наведвальнікам праводзіць свой вольны час не ў краме, але ў клубе-кавярні, чытаючы часопісы.

Л. Л.
Плёскі

Сардэчныя тайны

Дарагое Сэрцайка!

Многа ты раіш усім, хто да цябе напіша. Твае парады бываюць заўсёды карысныя і памагаюць прайсці дрыгву, якая часта з'яўляецца перад намі. Цяпер я сама пішу да цябе і буду чакаць тваёй парады.

Сябравала я з хлопцам са сваёй вёскі, але гэтае сяброўства хутка ператварылася ў каханне. Цэлы год мы сябравалі. Ён адводзіў мяне дамоў, цалаваў і казаў, што моцна мяне кахае. Я таксама прызналася яму ў каханні. І ўсё было добра, пакуль не пачалі ў нашай вёсцы праводзіць электрычнасці. Прыехала ў вёску многа маладых манцёраў. Святам была ў нас забава і я пазнаёмілася з адным з іх. Адразу ён мне спадабаўся. Танцаваў увесь вечар са мной, а потым адвёў мяне дамоў. Пачаў часцей мяне наведваць. І я яго пакахала. А да хлопца, з якім я раней сябравала, пачала дрэнна адносіцца, шукаць якой-небудзь прычыны, каб пасварыцца. Ён убачыўшы ўсё гэта перастаў звяртаць на мяне ўвагу і трактуе мяне як ўсе іншыя сяброўкі. Манцёр выехаў, як толькі скончылася ў нашай вёсцы праца. Але ён гаварыў, што са мною ажэніцца, калі я буду мець 18 год. Ён мае больш дваццаці год. Цяпер сумую па гэтым хлопцу і не ведаю, што рабіць. Не ведаю, дзе ён цяпер, нічога не піша. Што рабіць, ці чакаць на яго, ці прасіць прабачэння ў хлопца з нашай вёскі?

Маша з Бельшчыны

Дарагая **Маша!**

Мне здаецца, што аб сваім манцёры мусіш забыць, ён ужо ў іншай вёсцы і напэўна мае сабе іншую. Як сама бачыш, нават не напісаў табе пісьма. Хоць ты кажаш, што кахаеш яго і цяжка табе будзе забыць, аднак я інакш думаю. Ты хутка яго забудзеш, як забылася аб каханні з хлопцам са сваёй вёскі. У тваіх гадах вельмі хутка прыходзіць каханне і яшчэ хутчэй адыходзіць, каб на яго месца прыйшло яшчэ іншае. А хлопца са сваёй вёскі не раю перапрашаць. Гэта было б паніжэннем сябе і асмяшэнне. Паводзь сябе так, як бы нічога новага не здарылася, і ў адносінах да яго будзь так, як і да іншых сяброў.

Сэрцайка

— Добры вечар, і выбачайце! — вясёла сказаў Дзяменцяў. — Але я толькі цяпер знайшоў сабе кватэру. Дайце мне, калі ласка, мой чамадан.

— Ах, чамадан? Адну хвілінку...

Выйшаўшы на вуліцу, Дзяменцяў вылаяў сябе апошнімі словамі: усхваляваны навасцю, якую прынёс Зандэль, ён пайшоў за рацыяй, зусім не падумаўшы, што тут яго могуць чакаць вельмі небяспечныя нечаканасці. Проста цуд, што ўсё зышло так гладка. Не паспеў Дзяменцяў падумаць гэта, як перад ім выраслі два патрулі. Дзяменцяў сказаў пароль, але салдаты дарогі яму не ўступілі.

Камандванне акружаных войск, баючыся самавольнай пагрузкі афіцэраў на транспарты, загадала камендатуры: звяртаць спецыяльную ўвагу на падазроных у гэтым сэнсе ваенных. Дзяменцяў, які ішоў у напрамку порта, ды яшчэ з чамаданам, выклікаў у патруля яўнае падазрэнне. Салдаты запрапанавалі Дзяменцяву разам з імі ісці ў камендатуру.

— Калі гэта неабходна, ідзем, — спакойна сказаў Дзяменцяў.

Ён правільна дагадваўся, чаму выклікаў падазрэнне патруля. За чамадан Дзяменцяў быў спакойны. Рацыя схавана паміж сценкамі двайнога дна чамадана.

У камендатуры былі ўжо затрыманыя патрулямі афіцэры. Іх па чарзе запрашалі ў кабінет дзяжурнага каменданта. Выклікалі ўрэшце і Дзяменцява. Ён увайшоў у пакой з чамаданам. Дзяжурны камендант глянуў на яго насмешліва:

— Вашы дакументы...

Дзяменцяў падаў дакументы.

— Так... А куды ж гэта вы сабраліся?

— Перабіраюся з часовай кватэры на сталую. З атэля на прыватную кватэру.

31

— У якім атэлі вы жылі?

— «Брысталь», нумар трыста пяты.

Камендант пазваніў у гасцініцу і ўпэўніўся, што затрыманы гаворыць праўду.

— Па якім адрасу вы ішлі?

— Бастыённая, чатыры, кватэра дзевяць.

Камендант паклікаў салдатаў, якія затрымалі Дзяменцява.

— Дзе вы затрымалі капітана?

— На вуглу Бастыённай.

— Правядзіце капітана да яго кватэры. Памажыце данесці чамадан... Выбачайце, капітан, але служба ёсць служба.

Салдаты дайшлі з Дзяменцявым да самых дзвярэй кватэры. Адно з двух: або хацелі выслужыцца перад ім, або камендант усё ж загадаў ім праверыць, ці пойдзе капітан па названым ім адрасу.

Замкнуўшыся ў сваім пакоі, Дзяменцяў быстра разгарнуў радыёстанцыю і перадаў кароткую радыёграму:

«Я 11-17. Эвакуацыя пачынаецца, магчыма, сёння ноччу».

Упакаваўшы чамадан, Дзяменцяў лёг на дыван і задумаўся...

Цікава, чаму аб пачатку эвакуацыі войск Мельх Зандэлю сказаў, а яму — не? Зрэшты, гэта няважна. Самае галоўнае: ці зможа ён заўтра трапіць у порт? Трывога за гэтае самае галоўнае доўга не давала Дзяменцяву заснуць...

(Працяг за тыдзень)

32

КІНО

Праграма на 16—21.ІІ.1965 г.

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Белавежа

„Winda towarowa" (franc.), 16—18. „Car Kałojan" (bułg.), 19 21.

Кляшчэлі

„Czerwony sygnał" (włoski), 16—18. „Przerwany lot" (polski), 19—21.

Дубіны

„Złodziej z Bagdadu" (angl.), 20—21.

Нараў

„Echo" (polski), 17—21.

Нараўка

„Klub kawalerów" (polski), 17—21.

Чыжы

„Dziki pies Dingo" (radz.), 17—21.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі

„Wilczy bilet" (polski), 17—21.

Бранск

„Rywalki na lodzie" (chiński), 16—17. „Babcie, dziadkowie i ja" (radz.), 18—19. „Bokser i śmierć" (czeski), 20—21.

Орля

„Ostrożnie babciu" (radz.), 17—21.

Райск

„Życie Adolfa Hitlera" (NRF), 17—21.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Гарадок

„Ulica Nadmorska" (radz.), 16—18. „Zdradziecki strzał" (radziecki), 19—21.

Міхалова

„Leśny patrol" (radz.), 16—18. „Zalotnik" (franc.), 19—21.

Супрасль

„Tajemnice Paryża" (franc.), 16—18. „Pamiętnik pani Hanki" (polski), 19—21.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Мельнік

„Statek odpływa o świcie" (radz.), 16—18. „Pięć dni i pięć nocy" (NRD), 19—21.

Нурэц

„Zdradziecki strzał" (radz.), 16—18. „Kodyn" (bułg.), 19—21.

Мілейчыцы

„Więźniowie nocy" (argentyński), 16. „Krzyżacy" (polski), 17—21.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі

„W pogoni za meteorytem" (czeski), 16—18. „Teresa Desgueraux (franc.), 19—21.

Сухаволя

„O czymś innym" (czeski), 16—18. „Hatifa" (NRD), 19—21.

Шудзялава

„Sędzia dla nieletnich" (NRF), 17—21.

Янаў

„Chwila wspomnień 1961, 1962" (polski), 16. „Hindukusz" (polski), 17—21.

Сідра

„Chwila wspomnień" (polski), 16. „Listy do matki" (radz.), 17—18. „Rzut karny" (radz.), 19—21.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Ліпск

„Kapral w matni" (franc.), 20—21.

Новы Двор

„Serca trzech dziewcząt" (jugosłowiański), 20—21.

Ружаныстск

„Rozwód po włosku" (włoski), 16—17. „Świadek oskarżenia" (USA), 18. „Krzyżacy" (polski), 19—21.

У ШКОЛЕ

— Міколка, чаму ты напісаў сачыненне аб фільме слова ў слова так як Грышка?

— Бо гэта быў той самы фільм.

ШЭПТЫ

Паставіла Верка
Зацірку варыць,
Пайшла з вядзерцам
Прынесці вады.

Спаткала ля студні
Суседку якраз:
— Кумачка, Дуня,
Што ў вёсцы чуваць?

Суседка суседцы
Шэпча на вуха:
— Янка штовечар
Ходзіць з Марусяй.

Мікітава Зіна
Ужо не сама,
Нінку пакінуў
Васька гандляр.

У варожкі Агаты
Спаў п'яны Рыгор,
Федзя Астапаў
Жане самагон.

Батурынаў Жэнік
Да Олі прыліп,
Антось аліменты
Будзе плаціць.

Яўменяў Алёша
Прадаў парсюка,
Чорнага Ёзік
Мяжу заараў.

Даміна з Параскай
Зноў вяжуць цапы,
Толік Ігнатаў
Братоў абсудзіў.

А Тэкля шаптуха
Знайшла жаніха,
Бязвусы Шурык
Быў у сватах.

Барбушына Ленка
Паехала ў загс,
Ірка студэнта
З сабой прывязла...

Суседка суседцы,
Шэпча навінкі,
Тым часам у печцы
Вугаль з зацíркі.

УЛАДЗІМІР ГАЙДУК

— Ад часу, калі я даведаўся, што дзеці прыносяць лекары, а не буслы, жыццё страціла для мяне сваю прывабнасць...

ШТО ТЫ РОБІШ?

Мелі прыйсці госці. Жонка ўваходзіць у пакой і бачыць, што яе муж старанна хавае ўсе кніжкі ў шафу.

— Злітуйся, Юрка! Што ты робіш? Дык да нас прыдуць самыя парадачныя людзі. Напэўна ніхто з іх не ўкрадзе табе ніводнай кніжкі!

— Не ў тым справа. Могуць кніжкі пазнаць...

Любіла падгарэлую кашу: суседзі не пераносіл яе паху.

ВОСЬ ТАБЕ НА

Нясмелы хлопец урэшце выпрашыў пацалаваць дзяўчыну. У гэты момант у альтанку ўлятае маці.

— Мала, што вы пацалавалі маю дачку, — крычыць, — але яшчэ прымусілі мяне на гэта тры гадзіны чакаць!

ЗВАЛЬНЕННЕ

У адной фірме ў Чыкага шэф кліча маладога працаўніка.

— Ад заўтра звальняю вас з працы, — кажа.

— Прашу мяне зволньіць ужо сёння, — просіць малады чалавек. — Я павінен ісці на пахаванне.

— Чыё пахаванне?

— Ваша...

ДАРМА

Жыло сабе двух кумаў па-суседску.

Адзін з іх прыйшоў да другога ды й кажа:

— Куме, дапамажы мне выкапаць пограб. Я табе заплачу.

— Ды навошта мне твая плата, — адказвае той. — Дапамажы мне накрыць хату. Я табе і за дарма выкапаю.

Чалавек, які мае кароткую памяць для другіх, ніколі не забывае аб сабе.

★

Хто не шануе жыцця, падобны да ўсыхаючага чортапалоху.

★

Ёсць дарогі, якія сходзяцца і разбягаюцца, каб ужо ніколі не зысціся.

★

Шум дажджу будзіць засушаную надзею.

★

Чалавек скромны ніколі сілаю наперад не выпіхаецца.

ШУМНЫЯ СЛОВЫ

У гасподзе мнагалюдны шум. Дасведчаная рука буфетчыка дуе помпу пры бочцы з півам аж пот бобамі выступіў на ілбе. Людзі тут гасподнія, з гасподы не вылазяць. Ім псыканне піва гучыць, як вясельная музыка. Размовы і гарачыя спрэчкі за столікамі не маюць тут ніякага сэнсу. Усё аб чым гаворыцца, на вуліцы забываецца таксама, як кольсацць выпітага піва...

Спрытны буфетчык круціць куфлямі, бы фокуснік, думаючы толькі ў двух кірунках:

Піва — грошы!

Бушуе пена ў куфлях. Трэба ведаць, што на пене таксама можна будаваць новы домік...

Вось пры адным століку распякаецца дыскусія. Вусаты дзядзька даказвае:

— Гаспадарка — рэч няпростая, чалавек можа быць вучоным, а кабылы не запражэ.

Сусед згаджаецца з гэтым і дадае:

— Сельскую гаспадарку без розуму не раскруціш. Тут трэба землі ведаць, і дзе што пасеяць знаць, з птушкамі і жывёлінаю абходзіцца ўмець. У вёсцы кожны сам сабе бухгалтар, а калі пералічыцца — хай на сябе наракае. У старыну працавалі больш рукамі, а цяпер галавою.

Вусаты не стрымаў:

— У старыну крамары працавалі галавою, а мы ў іх з даўгоў не вылазілі, а цяпер во якія магазіны па вёсках, не горшыя ад гарадскіх.

— Не люблю самаабслугі, — уставіў сваё сусед. — Ніякай рамантыкі няма ў пакупках. Ляжыць тавар запакаваны, а што ў сярэдзіне, не пранюхаеш. Самаабслуга была б добрая ў банках...

— Чалавеку таксама ў нутро не заглянеш, а мы жаніліся і потым цэлае жыццё чухаемся па патыліцы, — азваўся вусаты, хацеў штосьці яшчэ дабавіць, але, ўбачыўшы ўвайшоўшага сакратара, прыціх.

Падыйшоўшы да століка, сакратар пажартаваў:

— Дык во яно дзе вы ладзіце змову супроць улад. На грамадскіх сходах набіраеце вады ў рот, а тут вывальваеце ўсё, што вам сліна на язык прынясе.

Вусаты падсунуў крэсла:

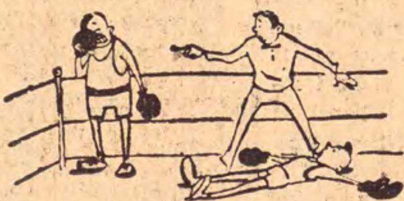
— Мілы чалавек, просім да нашага століка. Экспрэсавае піўцо на медалік.

Сусед закрычаў:

— Гэй, у буфеце! Два піўца поўненькіх нашаму сакратару, міі-гаам!

Размова аджыла нанава. Дарэчы, у нас ніхто не выясніў, у якой ступені ў гасподзе выказваюць думкі людзі, а ў якой піва?

ДЗЯДЗЬКА ЛЯВОНЬ

— У вугал!
— Я больш не буду.

УСЯЧЫНА

Карцінка з воўчага жыцця. Печаканая перашкода.

СІМФОНІЯ Ў ЧАТЫРОХ ДЗЕЯХ

Карл-Эрык Вэлін, які называе сябе «піяністам канкрэтных дзеянняў», выступіў з канцэртам у Стакгольме. Слухачам была прапанавана сімфонія ў чатырох дзеях. Дзея першая: піяніст, апрануты ў белы касцюм, кідаецца да піяніна з малатком і зубілам у руках, хутка прабівае дзірку ў піяніна і закладвае туды зарад узрыўчаткі. Дзея другая: выбух. Дзея трэцяя: музыкант спрабуе скрышыць тое, што ўцалела ад выбуху, потым пачынае распранацца. Дзея чацвёртая: з дапамогаю электрычнай пілы піяніст у адных кальсонах пілуе рэшткі піяніна на дробныя кавалкі. Пры гэтым ён калечыць сабе нагу, і хуткая дапамога адвозіць яго ў бальніцу.

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе **Ніны Франкоўскай** з Калеснага, **Уладзіміра Маркоўскага** з Вітава, **Сцяпана Казмерука** з Клюкавіч, **Аркадзя Латоўскага** з Леснай і **Я. Цялушэцкага** з Н. Ляўкова, змяшчаем савецкую песню

Черное море мое...

(из кинофильма «Матрос с «Кометы»)

Тот, кто рожден был у моря,
Тот полюбил навсегда
Белые мачты на рейде,
В дымке морской города,
Свет маяка над волною,
Южных ночей забытье,
Самое синее в мире
Черное море мое,
Черное море мое!

Море в далёкие годы
Пело мне песни, как мать,
Море меня научило
Грозные бури встречать.
Дорог мне кубрик матросский —
Скромное наше жилье,
Самое синее в мире
Черное море мое,
Черное море мое!

Стонет волна штормовая,
В дальние дали маня.
Так не ревнуй, дорогая,
К Черному морю меня!
Пусть не легка эта доля —
Мне не прожить без нее.
Самое синее в мире
Черное море мое,
Черное море мое!

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Telefony red. naczelny 25-85 centrala 37-41 3c 45. Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2,40 zł, kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie — 14,40 zł, rocznie — 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma. Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wilcza 46, Nr konta PKO 1-6-100024. Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4,20 $ w Europie, 5 $ — w USA. Nakład 5458. Bltk C-3